

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra bezpečnostních studií

**Vraždy pro čest u muslimské diaspory v
Evropě**

Bakalářská práce

Honour killing in the Muslim diaspora in Europe

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
Mgr. Natálie ČERMÁKOVÁ

AUTOR PRÁCE
Zuzana KORYČÁNKOVÁ

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne

.....

Zuzana Koryčánková

Poděkování

Ráda bych poděkovala mé vedoucí Mgr. Natálii Čermákové za její odborné rady a především za mimořádnou ochotu a vstřícný přístup při zpracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce zpracovává téma vraždy pro čest u muslimské diaspory v Evropě. První část práce se věnuje islámu v Evropě, cestě k masové migraci spojené s muslimy v Evropě, její důsledky a dopady na sociální struktury v evropských zemích. Práce dále poskytuje obecný přehled o právu osobního statusu a postavení ženy v islámu a popisuje postavení žen v islámu z pohledu západní společnosti. Práce se také zabývá konceptem cti u muslimů a jeho významem v islámské kultuře a kapitolou definující vraždy ze cti. Stěžejní částí jsou kapitoly pojednávající o příčinných faktorech zabití ze cti a o vraždách ze cti z hlediska bezpečnostních aspektů. Závěrečná část se věnuje vraždám ze cti u muslimské diaspory v Evropě a jejich případech ve vybraných evropských zemích a dále efektivním řešením této problematiky v Evropě.

KLÍČOVÁ SLOVA

vraždy ze cti – muslimská diaspora – migrace – islám – násilí – genderová kontrola

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the topic of honour killings in the Muslim diaspora in Europe. The first part of the thesis focuses on Islam in Europe, the path to mass migration associated with Muslims in Europe, its consequences and its impact on social structures in European countries. The thesis also provides a general overview of the right of personal status and the position of women in Islam and describes the position of women in Islam from the perspective of Western society. The thesis also discusses the concept of honour among Muslims and its significance in Islamic culture and includes a chapter defining honour killings. The chapters dealing with the causal factors of honour killings and honour killings from a security perspective are the core of the book. The final part focuses on honour killings among the Muslim diaspora in Europe and their cases in selected European countries, as well as effective solutions to this issue in Europe.

KEYWORDS

honour killings – Muslim diaspora – migration – Islam – violence – gender control

Obsah

Úvod.....	7
1. Islám v Evropě.....	9
1.1 Migrace spojená s muslimy v Evropě.....	9
1.2 Kategorie muslimů v Evropě	9
1.3 Cesta k masové migraci a její důsledky v Evropě	10
1.4 Dopady masové migrace na sociální struktury v evropských zemích.....	10
1.5 Muslimové v České republice.....	10
2. Právo osobního statusu a postavení ženy v islámu	12
2.1 Otázka postavení žen v islámu z pohledu západní společnosti	12
2.2 Právní postavení žen v islámu	13
2.3 Rovnost mužů a žen v islámu	14
2.4 Manželství v islámu	15
2.5 Sjednaná manželství.....	16
2.6 Mnohoženství.....	16
2.7 Násilí na ženách.....	17
2.8 Rozvod	19
2.9 Zahalování žen v islámu	19
3. Koncept cti u muslimů	20
3.1 Význam cti v islámské kultuře	20
3.2 Mužská čest a kontrola ženské sexuality	22
4. Vraždy ze cti.....	24
4.1 Kodexy cti a genderová kontrola	26
4.2 Zákony o vraždách ve jménu cti v muslimských zemích	27
4.3 Šaría a vraždy ve jménu cti.....	29
5. Příčinné faktory zabití ze cti.....	30
6. Vraždy ze cti z hlediska bezpečnostních aspektů	34
7. Vraždy ze cti u muslimské diaspory v Evropě	38
8. Případy vražd ze cti ve vybraných evropských zemích	40
8.1 Německo	40

8.2	Belgie	42
8.3	Švédsko.....	43
8.4	Velká Británie	44
8.5	Polsko	45
8.6	Nizozemsko	46
9.	Efektivní řešení problematiky vražd ze cti v Evropě	48
9.1	Nutnost vzdělávání a informovanosti pro efektivní pomoc	48
9.2	Podpora ohrožených osob v komunitách s rizikem vražd ze cti	48
9.3	Zvýšení míry nahlášení a posílení důvěry v orgány činné v trestním řízení.....	49
9.4	Úmluva CEDAW	50
9.5	Podpora práv žen na Blízkém východě	50
9.6	Mezinárodní rámec pro řešení násilí ze cti, apely na státy a důležitost osvěty.	51
	Závěr	53
	Seznam použité literatury	55
	Knižní zdroje	55
	Elektronické zdroje.....	55

Úvod

Koncept cti se stal předmětem rostoucího zájmu v médiích, aktivistických kampaních a vědeckém výzkumu. Tuto pozornost však primárně přitahují vraždy ze cti, které bývají často spojovány s islámem a muslimskými komunitami. V posledních letech se fenomén vražd ze cti v Evropě značně rozšířil a nejvyšší počet těchto vražd je zaznamenán v zemích s významným podílem muslimské menšiny. Cílem této bakalářské práce je pomocí deskriptivně-analytické metody představit problematiku vražd ze cti u muslimské diaspory v Evropě.

Masová migrace z muslimského světa urychlila vzestup islámu v Evropě a s ním související vraždy ze cti. Většina těchto vražd se v západoevropských zemích odehrává právě v komunitách přistěhovalců. Proto je v úvodní části práce nastíněno téma migrace spojené s muslimy v Evropě a její dopad na sociální struktury v Evropských zemích.

Kapitola „Právo osobního statusu a postavení ženy v islámu“ zkoumá komplexní téma postavení žen v muslimských společnostech z různých perspektiv. Postavení žen v islámu je dlouhodobý problém, který vyžaduje porozumění historického a kulturního kontextu islámských společností. Západní společnost je často ovlivněna stereotypy spojenými s islámem, což může vést ke zkreslenému vnímání postavení žen v islámských zemích. Je důležité brát v úvahu rozmanitost muslimských kultur a nedopouštět se jednoduchých generalizací.

Následující části práce se zabývají konceptem cti u muslimů a jeho spojením s kontrolou ženské sexuality, která často hraje klíčovou roli ve vraždách ze cti. Tato práce zkoumá problematiku vražd ze cti v globálním kontextu s důrazem na definici a typologii násilí ze cti, rozšíření tohoto fenoménu, právní aspekty a islámský pohled na tento jev.

Hlavní část práce je zaměřena na příčinné faktory zabití ze cti, protože tyto činy nejsou pouhým jednorázovým aktem násilí, ale kolektivním činem, který reflektuje genderové normy, hierarchii a očekávání v dané společnosti. Tento koncept cti je hluboce zakořeněn v patriarchálních hodnotách, které jsou přenášeny z generace

na generaci a ovlivňují chování jedinců v rámci komunity. Práce dále také pojednává o vraždách ze cti z hlediska bezpečnostních aspektů. Mlčení a nečinnost brání v boji proti těmto zločinům a udržují stávající stav. Lidé se bojí ozvat kvůli obavám z odplaty, kulturnímu ospravedlňování násilí a hanbě spojené s obviněním. Nedostatek informovanosti a marginalizace žen v rámci společnosti přispívají k utajení těchto zločinů a ztížení přístupu obětí k ochraně a právní pomoci.

V závěrečných kapitolách práce popisuje vraždy ze cti u muslimské diaspory v Evropě s uvedením konkrétních případů ve vybraných evropských zemích. Tento fenomén, spojený s obhajobou rodinné cti, se stal častějším jevem v západoevropských zemích. Statistiky naznačují, že oficiální čísla počtu vražd ze cti mohou být podhodnocena a skutečný rozsah tohoto jevu je pravděpodobně vyšší. Poslední kapitola se zabývá hledáním efektivních řešení této problematiky v Evropě.

1. Islám v Evropě

1.1 Migrace spojená s muslimy v Evropě

Od 80. let 20. století se v Evropě migrace stala výzvou, a to převážně kvůli tomu, že dvě třetiny migrantů představují muslimové. Vše, co souvisí s islámem v Evropě, vyvolává obavy, ať už jde o výstavbu mešit, nošení závojų či projevy nové náboženské vášně. V této souvislosti vznikly krajně pravicové politické strany, které získávají podporu při prezentaci migrace jako hrozby. Jako reakce na to začaly západoevropské státy posilovat obranu proti mediálně zdůrazněné hrozbě masové imigrace prostřednictvím přísnějšího vízového režimu a hraničních kontrol na vnějších hranicích EU. V důsledku přirozeného přírůstku a nových migračních toků ve všech jejich formách se muslimská populace v Evropské unii rychle rozrůstá, což překvapuje evropské státy, jež čelí obrovskému přílivu uprchlíků a žadatelů o azyl.¹

1.2 Kategorie muslimů v Evropě

Muslimové v Evropě se dělí do šesti kategorií:

- 1) Původní muslimové, kteří žijí v Evropě po mnoho staletí, především v Bosně, Albánii a Kosovu, kde je islám základním prvkem jejich historie, ale také v Rumunsku a Bulharsku, kde jsou původní menšinou, a v Polsku a na Krymu, kde žije stará tatarská muslimská populace.
- 2) Studenti a podnikatelé, kteří pocházejí z muslimských zemí.
- 3) Muslimové, kteří přišli původně bez omezení, například občané Commonwealthu ve Velké Británii, Alžířané ve Francii nebo Surinamci a Indonésané v Holandsku.
- 4) Muslimové, kteří přišli do západní Evropy v 50. a 60. letech 20. století jako pracovní migranti.
- 5) Evropští muslimové, kteří se narodili v Evropě rodičům migrantů.

¹ KHADER, Bichara. *Muslims in Europe: The Construction of a "Problem" - OpenMind* [online]. [cit. 2024-02-04]. Dostupné z: <https://www.bbvaopenmind.com/en/articles/muslims-in-europe-the-construction-of-a-problem/>

6) Žadatelé o azyl a uprchlíci.²

1.3 Cesta k masové migraci a její důsledky v Evropě

Po druhé světové válce evropští politici došli k závěru, že oslabení národních identit, jako je francouzská nebo německá, by mohlo snížit pravděpodobnost budoucích válek. Tento předpoklad vedl k politikám podporujícím multikulturalismus prostřednictvím masové migrace do Evropy z převážně muslimských zemí, což nevratně změnilo etnické složení kontinentu a vytvořilo paralelní společnosti. Tyto politiky narušily sociální strukturu Francie, Německa a dalších evropských národních států tím, že zavedly paralelní společnosti, v nichž se etnické nebo náboženské menšiny oddělují od většinové společnosti a zůstávají spíše segregované, než aby se kulturně integrovaly do svých evropských hostitelských národů.³

1.4 Dopady masové migrace na sociální struktury v evropských zemích

Masová migrace z muslimského světa ve Francii a Německu urychlila vzestup islámu, o čemž svědčí rozšíření soudů šaría, polygamie, dětských sňatků a násilí ze cti. Masová migrace rovněž podnítila sociální chaos, včetně džihádického terorismu, a rostoucí kriminalitu, včetně masového sexuálního násilí na evropských ženách, a rozmáhající se antisemitismus. Podobná situace je běžná v Rakousku, Belgii, Itálii, Španělsku, Švédsku a v dalších evropských zemích, kde vlády neplní svou ústavní povinnost zajistit bezpečnost a chránit a bránit občany.⁴

1.5 Muslimové v České republice

Téma přistěhovalectví a migrace v souvislosti s muslimy v České republice zatím

² KHADER, Bichara. *Muslims in Europe: The Construction of a "Problem" - OpenMind* [online]. [cit. 2024-02-04]. Dostupné z: <https://www.bbvaopenmind.com/en/articles/muslims-in-europe-the-construction-of-a-problem/>

³ KERN, Soeren. *Immigration without Assimilation Endangers Europe's Future - Middle East Forum*[online]. 2023 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://www.meforum.org/64941/immigration-without-assimilation-endangers-europe>

⁴ KERN, Soeren. *Immigration without Assimilation Endangers Europe's Future - Middle East Forum*[online]. 2023 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://www.meforum.org/64941/immigration-without-assimilation-endangers-europe>

není příliš akceptováno. Migrace existuje, avšak ne v masovém měřítku. Oproti jiným Evropským zemím, jako jsou Francie, Německo, Velká Británie nebo Belgie, není Česká republika častým cílem ekonomických imigrantů a dělníků. To lze připsat nejen nižší průměrné ekonomické úrovni ČR, ale také pokrytím poptávky po nekvalifikované pracovní síle ze strany Ukrajinců a imigrantů z dalších východoevropských zemí. Navíc má ČR přísné imigrační zákony, zejména pro trvalý pobyt a získání občanství, kde je požadována znalost českého jazyka, která je ověřovaná zkouškou. Přesto v české společnosti stoupají negativní emoce vůči muslimům, často spojené s politickými populisty nebo nedostatečnou informovaností.⁵

⁵ MORAVČÍKOVÁ, Michaela (ed.). *Islam v Európe - právne postavenie a financovanie islamských náboženských organizácií*. Teoretik. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-229-5, s. 28-29.

2. Právo osobního statusu a postavení ženy v islámu

Muslimská žena působí z pohledu Evropanů utlačovaně proto, že některé koránské verše bývají vysvětlovány jako diskriminační. Tyto verše se vztahují pouze na roli ženy v rodině, ale lze je interpretovat také v jiném kontextu. V Koránu se ale také vysloveně praví, že muž a žena jsou si rovni jak v osobních, tak společenských povinnostech.

I když Korán hlásá duchovní rovnost mužů a žen, v praxi se postavení žen v muslimských společnostech často odchyľuje od koránských principů. Muž v islámské rodině nese primární zodpovědnost za finanční zajištění a péči o ženu, rodinu a příbuzné. V návaznosti na tuto zodpovědnost mužům náleží větší dědický podíl než ženám. V kontextu tehdejší společnosti toto uspořádání mohlo být vnímáno jako přirozené, logické a spravedlivé. V průběhu času se však ukázalo, že se stalo i snadno zneužitelné.

Některé diskriminační praktiky namířené proti ženám, jako je omezený přístup ke vzdělání, povinnost zahalování obličeje, zákaz komunikace s cizími muži, kruté tresty za drobné prohřešky a poprava za cizoložství, bývají v euroatlantické kultuře používány jako argument proti islámu. Je však důležité zdůraznit, že tyto praktiky nemají svůj primární původ v islámu, ale spíše v patriarchálních tradicích mnohých arabských společností, které existovaly již před příchodem islámu.⁶

2.1 Otázka postavení žen v islámu z pohledu západní společnosti

Téma postavení žen v islámu je již dlouho citlivé, zatížené stereotypy a často bývá nesprávně interpretováno. Některé zakořeněné stereotypy na Západě spojují islám s negativními praktikami, jako jsou vynucené sňatky, vraždy ze cti a utlačování žen. Tyto obrazy jsou často šířeny médii a ovlivňují vnímání islámu

⁶ *Ženy v islámské společnosti, projekt Varianty, Člověk v tísni, společnost při ČT, o.p.s.* [online]. 2002 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://old.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/b05cizinci/04/07.pdf>

nemuslimskou populací. Západní společnost tak vnímá islám primárně optikou genderové problematiky a sexuality, a ne v kontextu jeho náboženských principů.

Stereotypy o muslimkách na Západě jsou pevně ukotveny, přičemž se obecně předpokládá, že v islámské společenské hierarchii mají ženy vždy nižší postavení. Skutečnost je však mnohem komplexnější a komplikovanější s rozmanitostí muslimských kultur, která nedovoluje jednoduché generalizace.

Západní společnost se často zaměřuje na kontroverzní témata, jako je zahalování, polygamie a trest za sexuální styk mimo manželství. Je důležité zdůraznit, že praxe a interpretace těchto témat se v jednotlivých muslimských zemích značně liší. Nelze tedy vynášet soudy o muslimech celého světa na základě zvyklostí specifických pro určité oblasti.

Když se hovoří o postavení žen v islámu, je nezbytné vždy specifikovat, o které muslimské země se jedná a vnímat specifický kontext dané kultury a tradice.⁷

2.2 Právní postavení žen v islámu

Otázka ženských práv v islámu je zdrojem kontroverzních diskusí jak v muslimském světě, tak na Západě.

Na jedné straně mnoho muslimů a muslimských vlád zneužívá islámské texty k ospravedlnění diskriminace žen a ukládá jim sociální a právní omezení na jejich práva a svobody. Na druhé straně západní odpůrci islámu využívají těchto výkladů islámu k podpoře svých xenofobních tvrzení proti islámu a muslimům.

Problematika žen v islámu je velmi složitá a k jejímu pochopení a analýze je zapotřebí velkých teologických, jazykových a historických znalostí.⁸

⁷ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložil Jitka JENÍKOVÁ. V. Praise: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-685-1, s. 213-215.

⁸ KHARROUB, Tamara. *Five things you need to know about women in Islam: Implications for advancing women's rights in the Middle East* [online]. 2015 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://arabcenterdc.org/resource/five-things-you-need-to-know-about-women-in-islam-implications-for-advancing-womens-rights-in-the-middle-east/>

2.3 Rovnost mužů a žen v islámu

Muslimští teologové zdůrazňují, že islám hlásá rovnost mezi muži a ženami. Své argumenty opírají o sdělení v Koránu o stvoření, kde se nečiní rozdíl mezi pohlavími. Bůh stvořil muže i ženu z „jedné bytosti“, aby byli vzájemnými „přáteli“ a „ochránci“, a vložil mezi ně „lásku a dobro“. Tradice zdůrazňuje, že muž, který se chová ke své ženě s největší úctou, je nejlepším věřícím.⁹

Islámští modernisté interpretují verše Koránu, které zdůrazňují přirozenou fyzickou a společenskou nadřazenost mužů nad ženami, jako Boží výzvu k ochraně ženy a rodiny, nikoli jako podněcování k naprostému podřízení žen a jejich vystavení případné brutalitě mužů. V Koránu existuje několik rozporuplných výroků, které jsou různě interpretovány jak konzervativními, tak modernistickými skupinami.¹⁰

Korán a islámská tradice zdůrazňují odlišné povinnosti mužů a žen. Od nich se odvozují odlišná práva a v zákonech ukotvená právní diskriminace žen. Tato diskriminace se projevuje například v oblastech dědického práva (žena dědí polovinu toho co muž), svědectví (svědectví ženy má poloviční váhu než svědectví muže) a manželského práva (rozvod je pro ni obtížnější, většina zemí dovoluje polygamii). Obecně přijímaným základem islámského manželského práva je povinnost manželky být poslušná a právo manžela ji káznit. Islámské právo omezuje schopnost ženy rozhodovat proti vůli manžela, například opustit domov nebo udržovat kontakty, které manžel neschvaluje. V případě neslušného chování manželky většina teologů tvrdí, že se manžel může uchýlit k prostředkům kázně, jak to naznačuje Korán.¹¹

Muslimští teologové zastávají názor, že ženy jsou přirozeně předurčeny k péči o rodinu a domov, zatímco muži zajišťují ochranu a finanční zázemí. Dle nich ženy

⁹ SCHIRRMACHER, Christine. *Islám a západní společnost*. Přeložil René DRÁPALA. Praha: Návrat domů, 2017. ISBN 978-80-7255-400-3, s. 89-90.

¹⁰ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Praha: Dingir, 2016. ISBN 978-80-86779-42-3, s.192.

¹¹ SCHIRRMACHER, Christine. *Islám a západní společnost*. Přeložil René DRÁPALA. Praha: Návrat domů, 2017. ISBN 978-80-7255-400-3, s. 16-17.

dědí polovinu oproti mužům, protože žena nenese finanční zodpovědnost za rodinu.¹²

S ohledem na konkrétní situaci by verš z Koránu, že svědectví ženy se nerovná svědectví muže, neměl být brán jako důkaz nerovnosti mezi ženami a muži, protože je vytržen z kontextu. Verše Koránu je tedy třeba chápat v kontextu, v němž byly zjeveny, protože Korán bere v úvahu specifické okolnosti společenských podmínek. Tyto konkrétní verše jsou produktem své doby a svého kontextu a není třeba je násilně aplikovat na jiné doby a jiné kontexty. Navíc je třeba na koránské verše pohlížet jako na celek a nelze je izolovat od ostatních textů a veršů.¹³

2.4 Manželství v islámu

Důležité je rozlišovat islám jako náboženství a kulturní tradice muslimů. Mnohé praktiky a zvyky nemusí mít přímo náboženské základy. Mnoho muslimů je silně ovlivněno svým individuálním kulturním zázemím.

Manželství je v islámu považováno za důležitý a posvátný svazek mezi mužem a ženou. Islám klade velký důraz na vzájemnou lásku a úctu mezi manželi. Mužům je také výslovně přikázáno, aby se ke svým manželkám chovali laskavě a s úctou. Manželství je také vnímáno jako akt uctívání Boha (Alláha). V islámu je kladen velký důraz na věrnost. Od manželů se očekává, že si budou věrní a oddaní a že budou hledat citové a sexuální potěšení v rámci manželského svazku.

Sňatky uzavřené bez souhlasu nebo účasti muslimských žen jsou zcela v rozporu s islámskou tradicí. Ačkoli islám poskytuje ženám mnoho práv týkajících se manželských záležitostí, kulturní tradice mohou proces navrhování a přijímání sňatku výrazně ovlivnit nad rámec požadavků islámu a v některých případech jsou přímo v rozporu s islámskými zvyklostmi.

¹² SCHIRRMACHER, Christine. *Islám a západní společnost*. Přeložil René DRÁPALA. Praha: Návrat domů, 2017. ISBN 978-80-7255-400-3, s. 90.

¹³ KHARROUB, Tamara. *Five things you need to know about women in Islam: Implications for advancing women's rights in the Middle East* [online]. 2015 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://arabcenterdc.org/resource/five-things-you-need-to-know-about-women-in-islam-implications-for-advancing-womens-rights-in-the-middle-east/>

Manželská smlouva ve své nezákladnější podobě vyjadřuje souhlas páru se svazkem bez nátlaku a je podepsána za přítomnosti kompetentních svědků. Pár může svou manželskou smlouvu libovolně upřesnit. Smlouva umožňuje párům projednat hlavní aspekty jejich manželství předtím, než se stanou manželi a uzavřou závazné dohody. Například smlouvy mohou zahrnovat dohodnuté podmínky pro rozhodování o kariéře a dětech.¹⁴

V mnoha muslimských společnostech panuje přesvědčení, že žena nemá právo zříci se svého poslání matky. Žena, která se z jakýchkoli důvodů (profesních, emancipačních atd.) rozhodne nevstoupit do manželství, bývá často odsuzována. Míra odsuzování se liší v závislosti na konkrétní zemi a kultuře. Podobně problematická může být i situace neplodných žen, které v některých zemích a oblastech riskují zapuzení manželem. Míra stigmatizace a riziko odmítnutí se však liší dle státu a kulturních tradic.¹⁵

2.5 Sjednaná manželství

Většina manželství mezi muslimy je stále sjednaná rodiči s výjimkou větších měst, kde se trend začíná měnit. Tradice domluvených manželství je vnímána jako záruka mravní integrity a respektu. Upřednostňují se sňatky v rámci širší rodiny, jelikož se tak lépe předvídá šance na úspěšné manželství. Dodnes se sňatky v rámci rodiny uzavírají poměrně často, a to především mezi bratřenci a sestřenicemi, jelikož tato forma manželství těží z pevné podpory rodinných vazeb.¹⁶

2.6 Mnohoženství

Historicky existovala praxe mnohoženství před islámem bez omezení. Islám omezil počet manželek na čtyři a stanovil pro tuto praxi jasná pravidla a předpisy,

¹⁴ JAAFAR-MOHAMMAD, Imani a Charlie LEHMANN. *Journal of Law and Practice - Women's Rights in Islam Regarding Marriage and Divorce* [online]. 2011 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://open.mitchellhamline.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1020&context=lawandpractice>

¹⁵ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Praha: Dingir, 2016. ISBN 978-80-86779-42-3, s. 192.

¹⁶ SCHIRRMACHER, Christine. *Islám a západní společnost*. Přeložil René DRÁPALA. Praha: Návrat domů, 2017. ISBN 978-80-7255-400-3, s. 92-95.

aby zajistil spravedlivé zacházení s každou manželkou. Muslimové musí dodržovat zákony země, ve které žijí, pokud nejsou v rozporu s požadavky víry.¹⁷

2.7 Násilí na ženách

Násilí na ženách řešené v mezinárodní sféře představuje ve smyslu „Deklarace o odstranění násilí na ženách“ jakýkoli akt genderově podmíněného násilí, který vede nebo může vést k fyzické, sexuální nebo duševní újmě či utrpení žen, včetně hrozeb takovými činy, nátlaku nebo svévolného zbavení svobody, ať už k němu dochází v rodině, v komunitě nebo je pácháno státem. Takové násilí navíc není náhodné, ale souvisí s nerovností mezi ženami a muži a se strategiemi, které tuto nerovnost upevňují a udržují.¹⁸

V arabských a islámských zemích není domácí násilí dosud považováno za závažný problém, přestože se vyskytuje stále častěji a má závažné důsledky. Průzkumy v Egyptě, Palestině, Izraeli a Tunisku ukazují, že nejméně jedna ze tří žen je bita svým manželem. Lhostejnost k tomuto druhu násilí pramení z postoje, že domácí násilí je soukromou záležitostí a obvykle ospravedlnitelnou reakcí na špatné chování manželky.

Vybrané úryvky z Koránu se používají jako důkaz, že muži, kteří bijí své ženy, se řídí Božími příkázáními.¹⁹ Násilníci využívají nesprávné interpretace náboženských textů a zneužívají písmo jako ospravedlnění pro fyzické i psychické ubližování druhým.²⁰

¹⁷ JAAFAR-MOHAMMAD, Imani a Charlie LEHMANN. *Journal of Law and Practice - Women's Rights in Islam Regarding Marriage and Divorce* [online]. 2011 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://open.mitchellhamline.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1020&context=lawandpractice>

¹⁸ WELCHMAN, Lynn; HOSSAIN, Sara. *'Honour': Crimes, Paradigms, and Violence Against Women*. London and New York: Zed Books, 2005. ISBN 978-1-876756-61-1, s. 28-29.

¹⁹ DOUKI, S.; NACEF, F.; BELHADJ, A.; BOUASKER, A. a GHACHEM, R. *Violence against women in Arab and Islamic countries*. [online]. Archives of Women's Mental Health, 2003, roč. 6, č. 3, s. 165-171 [cit. 2024-02-15]. ISSN 1434-1816. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s00737-003-0170-x>.

²⁰ MOGAHED, Dalia, Tesneem ALKIEK a Jonathan BROWN. *ISLAM AND VIOLENCE AGAINST WOMEN: A Critical Look at Domestic Violence and Honor Killings in the Muslim community*. [online]. 2017 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://yaqeeninstitute.org/wp-content/uploads/2017/05/Domestic-Violence.pdf>

Tato náboženská ospravedlnění a důležitost zachování cti rodiny vedou násilníky, oběti, policii a zdravotníky k tomu, že se raději spojí a mlčí, než aby tyto trestné činy zveřejnili. Spravedlivé čtení Koránu však ukazuje, že zneužívání manželek, stejně jako například „vraždy ze cti“, jsou spíše důsledkem kultury než náboženství.²¹

Stručný přehled islámské vědy o problematice zneužívání v manželských vztazích ukazuje jasné odmítnutí domácího násilí a zřeknutí se chybných výkladů koránských veršů, které ho povolují. Současní učenci také jasně uvádějí, že ubližování manželskému partnerovi, ať už citové nebo fyzické, je přísně zakázáno.²²

Koncept „přiměřeného“ trestu v manželství ale nemůže sloužit k obžalobě manžela, jelikož zodpovědnost za fungování manželství je primárně přisuzována ženě. Pokud je žena potrestána, vnímá se to jako potvrzení, že jednala nesprávně.²³

V moderní době se v některých režimech a hnutích (např. Írán, Afghánistán, Súdán, severní Nigérie, Eritrea) objevuje návrat k praxi ukamenování nebo ubičování k smrti za cizoložství. Avšak tyto excesy jsou motivovány spíše politicky a ideologicky než nábožensky. Většina islámských učenců je odmítá a zdůrazňuje, že z právního i etického hlediska jsou neobhajitelné. Koránské verše, které se někdy používají k ospravedlnění těchto praktik, jsou běžně označovány za „přepsané“, tzn. překonané a nahraditelné jinými verši nebo prorockými hadísy.²⁴

²¹ DOUKI, S.; NACEF, F.; BELHADJ, A.; BOUASKER, A. a GHACHEM, R. *Violence against women in Arab and Islamic countries*. [online]. Archives of Women's Mental Health, 2003, roč. 6, č. 3, s. 165-171 [cit. 2024-02-15]. ISSN 1434-1816. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s00737-003-0170-x>.

²² MOGAHED, Dalia, Tesneem ALKIEK a Jonathan BROWN. *ISLAM AND VIOLENCE AGAINST WOMEN: A Critical Look at Domestic Violence and Honor Killings in the Muslim community*. [online]. 2017 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://yaqeeninstitute.org/wp-content/uploads/2017/05/Domestic-Violence.pdf>

²³ SCHIRRMACHER, Christine. *Islám a západní společnost*. Přeložil René DRÁPALA. Praha: Návrat domů, 2017. ISBN 978-80-7255-400-3, s. 100.

²⁴ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Praha: Dingir, 2016. ISBN 978-80-86779-42-3, s. 247.

2.8 Rozvod

Rozvod je sice v islámu povolen, ale není podporován. Cokoli žena vydělá nebo dostane před a během manželství, zůstává jejím majetkem i po skončení manželství. To brání mužům, aby zneužívali majetek nebo bohatství žen v manželství. Na druhou stranu se majetek muže rozdělí, pokud dojde k rozvodu podle manželské smlouvy. Žena má nárok na podporu a výživné od svého bývalého manžela, pokud to vyžaduje.²⁵

2.9 Zahalování žen v islámu

Způsob zahalování muslimských žen se liší v závislosti na tradicích dané země. Snaha o reinterpretaci islámských principů v 20. století a eliminaci pohanských zvyklostí vedla k různým přístupům k otázce šátků v arabských státech. Například v Íránu je nošení šátku povinné, zatímco v Maroku je respektována svobodná volba žen.

Značná část muslimských žen vnímá šátek jako symbol cudnosti a neposkvrněnosti. Dalším motivem může být pocit sounáležitosti s islámským světem, zvláště u muslimských emigrantů žijících v jiných kulturách. Muslimové nevnímají zahalování žen jako projev nesvobody, ale jako svobodnou volbu vycházející z jejich hodnotového systému, mravního a racionálního poznání. Pro muslimku je prioritou dodržování Koránu, a to včetně principů týkajících se zahalování.²⁶

²⁵ JAAFAR-MOHAMMAD, Imani a Charlie LEHMANN. *Journal of Law and Practice - Women's Rights in Islam Regarding Marriage and Divorce* [online]. 2011 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://open.mitchellhamline.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1020&context=lawandpractice>

²⁶ *Ženy v islámské společnosti, projekt Varianty, Člověk v tísni, společnost při ČT, o.p.s.* [online]. 2002 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://old.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/b05cizinci/04/07.pdf>

3. Koncept cti u muslimů

V posledních několika desetiletích se koncept cti stal předmětem rostoucího zájmu v médiích, aktivistických kampaních a vědeckém výzkumu. Tuto pozornost však do značné míry přitahují zločiny a vraždy ze cti, které jsou spojovány s islámem a muslimskými komunitami.²⁷

Rostoucí mezinárodní zájem o vraždy ze cti ukázal jak možnost mezinárodní společné práce, tak nedostatky některých takových snah. Zejména tendence vnímat islámské kultury jako hluboce spjaté s patriarchálními postoji k sexualitě a nerozlučně spojovat islám s vraždami ze cti vyvolává hněv, morální nadřazenost, obranářství a ztěžuje pochopení i boj proti tomuto fenoménu.²⁸

3.1 Význam cti v islámské kultuře

Význam cti se projevuje v kulturních ctnostech, jako jsou pohostinnost, štědrost, společenství a vztahová loajalita. Islámské kultury si velmi váží Koránu, Mohameda, ummy (společenství věřících), a dokonce i samotného arabského jazyka. Vzhledem ke skupinové identitě urazit jednoho z nich znamená urazit všechny. Když je člověk zostuzen, ovlivní to jeho pověst i celou rodinu.²⁹

Čest a důstojnost jsou ústředními složkami arabské společnosti, zejména džihádistické společnosti. Porušení vlastní cti může narušiteli přinést trest smrti a porušení cti skupiny může vyvolat tvrdou násilnou odvetu.

Společnosti vnímají čest jako klíčový obranný mechanismus proti pocitům znehodnocení. „Vyvolená sláva“ neslouží primárně k pocitu hodnoty a uspokojení, ale spíše jako obrana proti ponížení a pocitu méněcennosti.

²⁷ MEHNAZ, Sanah. *Concepts of 'honour' in Islam and Muslim communities, and their impact on Muslim women: perceptions, praxis and new modalities* [online]. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://ahc.leeds.ac.uk/languages/dir-record/research-projects/1299/concepts-of-honour-in-islam-and-muslim-communities-and-their-impact-on-muslim-women-perceptions-praxis-and-new-modalities>

²⁸ WELCHMAN, Lynn; HOSSAIN, Sara. *'Honour': Crimes, Paradigms, and Violence Against Women*. London and New York: Zed Books, 2005. ISBN 978-1-876756-61-1. ,s. 42.

²⁹ GEORGES, Jayson. *Honor and Shame Societies: 9 Keys To Working With Muslims* [online]. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://www.zwemercenter.com/guide/honor-and-shame-9-keys/>

Pokud se vrátíme do kmenového předislámského období, měla čest velkou váhu při určování společenského postavení člověka a definování vztahů mezi jednotlivci, rodinami a kmeny. To bylo ústředním tématem a vyžadovalo vyvinutí mechanismů rovnováhy a nápravy, a tak pokud byla čest určitého kmene porušena jiným kmenem, mohla být obnovena prostřednictvím krevní msty nebo peněžní kompenzace.

S příchodem islámu se kmenové pojetí cti a povinnosti vykonat krevní mstu údajně zmírnilo. Ve skutečnosti však došlo spíše k jeho transformaci a přesunu do jiných oblastí spjatých s konceptem cti, a to především do oblasti cti Alláha a Mohameda. Koncept cti Alláha a Mohameda přinesl do islámu teologický vývoj. Ten, kdo prokleje proroka, poškodí jeho čest nebo zneuctí Alláhovo jméno, je považován za odpadlíka a je potrestán smrtí.

Kultura cti v islámské společnosti se projevuje v dynamickém propojení tří hodnot: cti, hanby a pomsty. Čest je zde klíčovým konceptem, vnímaným jako nadřazený i samotnému životu. Poškození cti vyvolává hanbu, která se v dané kultuře vnímá jako nesnesitelný stav. Jedinou cestou k očištění od hanby a obnovení cti je pak pomsta.³⁰

Mnoho teoretiků vnímá pojem „hanba“ jako klíčový pro pochopení cti. V komunitách, kde je čest vysoce ceněna, je motivace lidí dvojitá: jednak touha po získání a udržení si cti, jednak snaha vyhnout se hanbě. Tyto dva pojmy jsou dynamicky propojeny. Čest není statickým konceptem, ale vyžaduje neustálé potvrzování v praxi. Musí být posilována v činnosti, bráněna proti zpochybňování a znovu získávána a rozvíjena v soutěži.

Čest se tak vztahuje k chování, které se očekává od členů určitého společenství. Naproti tomu hanba je spojena s prohřešky proti těmto očekáváním. Co je vnímáno jako čestné a co jako hanebné se neustále mění a je předmětem sporů a změn. To, co bylo v minulosti považováno za ctnostné, může být dnes vnímáno jako neetické a naopak. Čest a hanba mají navíc odlišné praktické důsledky pro

³⁰ *The Concept of Honor in Jihadi Culture - ICT* [online]. 2020 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://ict.org.il/the-concept-of-honor-in-jihadi-culture/>

muže a ženy. Od mužů se očekává, že budou chránit čest své rodiny a komunity. To zahrnuje dohled nad ženskými příbuznými a zajištění, že se nebudou chovat způsobem, který by mohl rodině uškodit. Chování mužů je sice také hodnoceno morálně, ale obvykle ne tak přísně jako chování žen.

Ve společnostech s hodnotovým systémem založeným na cti je tak čest často spojována s regulací ženské sexuality a s dodržováním společenských norem a tradic. Ženy, které se od těchto norem odkloní, riskují, že budou označeny za hanebné a budou potrestány.³¹

3.2 Mužská čest a kontrola ženské sexuality

Čest je definována na základě ženských sexuálních a rodinných rolí, jak je diktuje tradiční rodinná ideologie. Cizoložství, předmanželské vztahy (které mohou, ale nemusí zahrnovat sexuální vztahy), znásilnění a zamilování se do „nevhodné“ osoby mohou představovat porušení rodinné cti.³²

V mnoha společnostech je ideál mužnosti úzce spjat s konceptem „cti“. Čest je vnímána jako vlastnictví jednotlivého muže, jeho rodiny a komunity. Je silně spjata s kontrolou ženského chování a sexuality. Ženské tělo je v tomto kontextu vnímáno jako symbol a nositel cti.

Rámce „cti“ a z nich vyplývající „hanby“ slouží jako nástroje pro kontrolu a regulaci ženské sexuality a svobody pohybu ze strany mužů. Mužští členové rodiny tak dohlíží na to, aby se ženy chovaly v souladu s „vhodným“ (tj. společensky akceptovaným) sexuálním chováním. Ženy, které se zamilují do nesprávné osoby, navazují mimomanželské vztahy, usilují o rozvod nebo si samy vybírají manžela, jsou vnímány jako porušovatelky těchto norem a čelí riziku sankcí.

Tyto sankce mohou zahrnovat jak přímé násilí, včetně „vraždy ze cti“, tak i méně zjevné formy kontroly, jako jsou hrozby násilí nebo odebrání rodinné podpory. V

³¹ GILL, Aisha K.; STRANGE, Carolyn a ROBERTS, Karl Anton. *"Honour" killing and violence: theory, policy and practice*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-28955-1, s. 2.

³² WELCHMAN, Lynn; HOSSAIN, Sara. *'Honour': Crimes, Paradigms, and Violence Against Women*. London and New York: Zed Books, 2005. ISBN 978-1-876756-61-1, s. 5.

důsledku toho je právo žen na kontrolu vlastního života, svobodu a autonomii v mnoha společnostech značně omezeno.³³

Paradigmatickým příkladem zločinu ze cti je zabití ženy jejím otcem nebo bratrem za to, že před manželstvím nebo mimo něj provozovala sexuální praktiky nebo z nich byla podezřelá. Rodina zabije příbuznou ženu, o níž se má za to, že poskvrnila čest rodiny.³⁴

³³ WELCHMAN, Lynn; HOSSAIN, Sara. *'Honour': Crimes, Paradigms, and Violence Against Women*. London and New York: Zed Books, 2005. ISBN 978-1-876756-61-1, s. 11.

³⁴ WELCHMAN, Lynn; HOSSAIN, Sara. *'Honour': Crimes, Paradigms, and Violence Against Women*. London and New York: Zed Books, 2005. ISBN 978-1-876756-61-1, s. 5.

4. Vraždy ze cti

Za zabití ze cti se považuje násilný trestný čin spáchaný jedním nebo více pachateli, obvykle mužským členem rodiny, na ženě, která se dopustila údajného špatného chování nebo činů, jež přinesly rodině hanbu, kterou má tento trestný čin vymazat a obnovit čest její rodiny.

Násilí ze cti zahrnuje všechny formy násilí a zneužívání, které slouží k ochraně cti rodiny nebo komunity. Patří sem fyzické napadení, domácí násilí, sexuální obtěžování nebo násilí, nucený potrat, nucený sňatek s násilníkem, vyhrožování zabitím, otrávení a nejextrémnější formu, kterou je zabití ze cti. Primárním terčem této brutality jsou ženy, ačkoliv i muži a chlapani se mohou stát oběťmi, i když v menší míře.

Riziko násilí ze cti se zvyšuje u osob s nízkým socioekonomickým statusem. Negramotnost, nezaměstnanost, ekonomická zranitelnost, nedostatečná sociální podpora a neznalost zákonů z nich dělají snadnější cíle.

K chování, za které mohou být ženy trestány, patří otěhotnění nebo porod mimo manželství, to, že se staly obětí znásilnění nebo sexuálního útoku, nebo odmítnutí domluveného sňatku. Navíc pokud se žena chce rozvést například kvůli zneužívání, vdát se za osobu, kterou si sama vybrala, nebo navštěvovat univerzitu či vysokou školu proti vůli opatrovníka, může být vystavena násilí. To se někdy týká i pouhého rozhovoru s mužem v jakémkoli kontextu, i když je to z nutnosti.³⁵

Vraždy ze cti jsou stále častěji považovány za symbol problematické povahy jednoho náboženství – islámu – a jeho zacházení se ženami.³⁶

Zločiny ze cti se často objevují v médiích. Islamofobní organizace Clarion Fund dokonce vydala dokument s názvem „Deníky cti“, který opakuje obvinění, že islám podporuje vraždy ve jménu cti a že tyto násilné činy jsou běžné v muslimských

³⁵ ALQAHTANI, Sarah M.; ALMUTAIRI, Danah S.; BINAQEEL, Eman A.; ALMUTAIRI, Reema A.; AL-QAHTANI, Reem D. et al. *Honor Killings in the Eastern Mediterranean Region: A Narrative Review*. [online]. Healthcare. 2023, roč. 11, č. 1 [cit. 2024-02-15]. ISSN 2227-9032. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/healthcare11010074>

³⁶ WELCHMAN, Lynn; HOSSAIN, Sara. *'Honour': Crimes, Paradigms, and Violence Against Women*. London and New York: Zed Books, 2005. ISBN 978-1-876756-61-1, s. 42.

společnostech. Fond obyvatelstva Organizace spojených národů (UNFPA) odhaduje, že nejméně 5 000 žen ročně se na celém světě stává obětmi vražd z důvodu cti.³⁷ Například v Pákistánu je dle statistik ročně zabito asi 1000 žen v důsledku trestných činů motivovaných cti. V Afghánistánu bylo od března 2011 do března 2014 zaznamenáno 214 případů zabití žen ze cti, ale skutečný rozsah může být i pětkrát vyšší. Jeden z nejvyšších počtů případů je však zaznamenán v Indii. Zde je ročně zabito asi 1000 žen kvůli porušení cti. V této zemi tvoří hinduisté většinu populace, zatímco muslimové jsou na druhém místě.³⁸

Studie uvádějí, že k běžně používaným metodám při zločinech ze cti patří uškrcení, ubodání, upálení, pálení kyselinou, házení kamenů, pohřbení zaživa a donucení ženy, aby se vrhla z okna, nebo donucení k požití jedu. Někdy se používají zbraně, jako jsou sekery, střelné zbraně a ostré nástroje.³⁹

Vraždy ze cti jsou pouze jedním z aspektů širšího fenoménu nazývaného femicida, tedy vražda ženy kvůli něčemu spojenému s jejím pohlavím. Ženy a dívky, které se stávají obětmi takového násilí, jsou napadány, protože se v očích společnosti provinily proti hluboce zakořeněným očekáváním ohledně ženského chování. V oblasti Středomoří, zejména na Blízkém východě a v severní Africe, stejně jako v jižní Asii, jsou takové prohřešky vnímány jako urážka „cti“ ženy nebo její rodiny. Islamofobní organizace často poukazují na to, že islám a zákony muslimských zemí vraždy ve jménu cti buď omlouvají, nebo je trestají mírně.⁴⁰

³⁷ MOGAHED, Dalia, Tesneem ALKIEK a Jonathan BROWN. *ISLAM AND VIOLENCE AGAINST WOMEN: A Critical Look at Domestic Violence and Honor Killings in the Muslim community*. [online]. 2017 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://yaqeeninstitute.org/wp-content/uploads/2017/05/Domestic-Violence.pdf>

³⁸ SADOWA, Katarzyna. *“Honour” Killings in Europe as an Effect of Migration Process - Perspective for Poland*. [online]. International Letters of Social and Humanistic Sciences. 2015, roč. 58, s. 83-90 [cit. 2024-02-20]. ISSN 2300-2697. Dostupné z: <https://doi.org/10.18052/www.scipress.com/ILSHS.58.83>, s. 84.

³⁹ ALQAHTANI, Sarah M.; ALMUTAIRI, Danah S.; BINAQEEL, Eman A.; ALMUTAIRI, Reema A.; AL-QAHTANI, Reem D. et al. *Honor Killings in the Eastern Mediterranean Region: A Narrative Review*. [online]. Healthcare. 2023, roč. 11, č. 1. [cit. 2024-02-15]. ISSN 2227-9032. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/healthcare11010074>

⁴⁰ MOGAHED, Dalia, Tesneem ALKIEK a Jonathan BROWN. *ISLAM AND VIOLENCE AGAINST WOMEN: A Critical Look at Domestic Violence and Honor Killings in the Muslim community*. [online]. 2017 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://yaqeeninstitute.org/wp-content/uploads/2017/05/Domestic-Violence.pdf>

Zločiny ze cti postihují celé spektrum kultur, komunit, náboženství a etnik v celé řadě zemí světa, včetně Afghánistánu, Bangladéše, Brazílie, Egypta, Indie, Íránu, Izraele, Jordánska, Libanonu, Nigérie, Pákistánu, Palestiny, Peru, Spojených států amerických, Turecka, Spojeného království, Itálie, Norska, Švédska, Německa atd.⁴¹

4.1 Kodexy cti a genderová kontrola

Kodexy cti a trestné činy nejsou jen o tom, že jednotliví muži kontrolují životy jednotlivých žen. Jde o komunitní normy, společenskou kontrolu a kolektivní rozhodnutí a akty trestání. Tyto normy se mohou vztahovat i na chování mužů do té míry, že mohou být zabijeni i muži. Například vraždy karo-kari v Pákistánu umožňují zabít jak muže, tak ženy podezřelé z nezákonných vztahů. Nejen muži, ale i ženy hrají ústřední roli při zajišťování toho, aby ženy dodržovaly genderové normy. Čest je prosazována prostřednictvím zabíjení, ale také prostřednictvím omezení pohybu, rozhovorů, přátelství, výběru sňatkových partnerů atd. Ženy mají klíčovou úlohu při zajišťování těchto omezení a mohou se také podílet na rozhodnutích o zabití žen, včetně vlastních dcer. V některých případech se dokonce mohou na zabití podílet.⁴² Nicméně jen malé procento žen se přímo podílí na násilí na jiných ženách.⁴³

Mladí muži, stejně jako ženy, jsou povinni respektovat a poslouchat přání starších, obvykle mužských příbuzných. Hanbu své rodině nejčastěji přináší chováním vůči ženám, ať už se jedná o výběr partnerky, sexuální partnery, odmítnutí domluveného sňatku, přiznání k homosexualitě, bisexualitě, transgender identitě, nebo odmítnutí podílet se na násilí motivovaném konceptem cti.⁴⁴

⁴¹ CRYER. *So-called "honour crimes"* - Committee on Equal Opportunities for Women and Men[online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

⁴² WELCHMAN, Lynn; HOSSAIN, Sara. *'Honour': Crimes, Paradigms, and Violence Against Women*. London and New York: Zed Books, 2005. ISBN 978-1-876756-61-1, s. 48.

⁴³ GILL, Aisha K.; STRANGE, Carolyn a ROBERTS, Karl Anton. *"Honour" killing and violence: theory, policy and practice*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-28955-1, s. 7.

⁴⁴ GILL, Aisha K.; STRANGE, Carolyn a ROBERTS, Karl Anton. *"Honour" killing and violence: theory, policy and practice*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-28955-1, s. 7.

Velká většina obětí násilí založeného na cti jsou ženy (typicky dívky a mladé ženy), zatímco pachatelé jsou nejčastěji pokrevní příbuzní nebo manželé oběti (otec oběti, bratr, bratranec, strýc oběti). Zatímco starší ženy, zejména matky a tchyně, mohou hrát roli v páčání tohoto násilí, jsou to obvykle muži, kdo provádí násilí. V důsledku toho lze páčání násilí ze cti, včetně vražd ze cti, považovat za veřejný projev patriarchální moci.⁴⁵

4.2 Zákony o vraždách ve jménu cti v muslimských zemích

Normy kontroly a zabíjení v patriarchálních společnostech se promítají do legislativy a soudní praxe, které uznávají a nabízejí možnost zmírnění trestu v případech násilných činů použitých k obnovení cti. Zvláštním rysem v některých zemích je spoluúčast státu na zločinech ze cti a násilných praktikách vůči ženám. O spoluvinně svědčí právní ustanovení a justiční systémy, které pachatelům trestných činů ze cti výslovně nabízejí zproštění viny za jejich činy, přičemž motiv cti slouží jako polehčující okolnost.

V zemích jako je například Libanon, Irák, Sýrie a Pákistán umožňují právní kodexy a soudní praxe zmírnění následků zabití na základě ochrany cti nebo ztráty kontroly nad situací. Taková státní ustanovení tedy poskytují státní legitimizaci těchto zabití, v důsledku toho i hodnot a kodexů, které jsou základem takového chování.⁴⁶

Například v egyptských zákonech muž, který zabije svou manželku nebo jejího milence po jejich přistižení „při činu“, je potrestán pouze vězením, nikoliv trestem smrti.⁴⁷

Nebo například § 300 odst. 1 pákistánského trestního zákoníku – až do jeho zrušení v roce 1990 – stanovil: „Zaviněné zabití není vraždou, pokud pachatel

⁴⁵ GILL, Aisha K.; STRANGE, Carolyn a ROBERTS, Karl Anton. *"Honour" killing and violence: theory, policy and practice*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-28955-1, s. 3.

⁴⁶ WELCHMAN, Lynn; HOSSAIN, Sara. *'Honour': Crimes, Paradigms, and Violence Against Women*. London and New York: Zed Books, 2005. ISBN 978-1-876756-61-1, s. 48-49.

⁴⁷ MOGAHED, Dalia, Tesneem ALKIEK a Jonathan BROWN. ISLAM AND VIOLENCE AGAINST WOMEN: A Critical Look at Domestic Violence and Honor Killings in the Muslim community. [online]. 2017 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://yaqeeninstitute.org/wp-content/uploads/2017/05/Domestic-Violence.pdf>

zbavený schopnosti sebeovládání v důsledku závažné a náhlé provokace způsobí smrt osoby, která provokaci vyvolala.“⁴⁸

Přestože některé zákony v muslimských zemích snižují tresty za vraždy ve jménu cti, je důležité zdůraznit, že tyto zákony nemají žádný základ v náboženském právu šaría ani v samotném islámském učení. Naopak, pravá příčina vzniku těchto problematických zákonů leží v západní Evropě.

Pákistán je další země často zmiňovaná v souvislosti s vraždami ve jménu cti. Jejich právní systém má v tomto ohledu britský, nikoliv islámský původ. Tento zákon umožňoval zmírněný trest pro manžela, který zabil svou ženu kvůli „závažnému a náhlému vyprovokování“. Bohužel, pákistánské soudy někdy stále vynášejí zmírněné tresty pro muže, kteří se dopustí vražd ve jménu cti. Soudci, kteří tak činí, to ospravedlňují opětovným odkazem na „vážné a náhlé vyprovokování“ pachatele.⁴⁹

Turecký trestní zákoník obsahuje ustanovení, která vedou k mírnějším trestům za zločiny ze cti. Základní trestní sazba za vraždu prvního stupně je 24 let. Vražda spáchaná rodinným příslušníkem může být potrestána doživotím bez možnosti podmíněčného propuštění. Zločiny ze cti se však posuzují jako činy spáchané v extrémní provokaci a tresty bývají nízké. Trestní zákoník umožňuje snížení trestu, pokud je vražda motivována obranou cti rodiny. Článek 453 umožňuje snížení trestu za zabití nemanželského dítěte bezprostředně po narození. Článek 463 snižuje trest odnětí svobody o 1/8, pokud bylo zabití provedeno bezprostředně před, během nebo po situaci předpokládaného cizoložství nebo smilstva.⁵⁰

Snahy o zmírnění tzv. zločinu ze cti s odkazem na zvyklosti a tradice ve skutečnosti pouze udržují tento typ trestného činu v platnosti. Judikatura, která

⁴⁸ CRYER. *So-called "honour crimes"* - Committee on Equal Opportunities for Women and Men[online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

⁴⁹ MOGAHED, Dalia, Tesneem ALKIEK a Jonathan BROWN. ISLAM AND VIOLENCE AGAINST WOMEN: A Critical Look at Domestic Violence and Honor Killings in the Muslim community. [online]. 2017 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://yaqeeninstitute.org/wp-content/uploads/2017/05/Domestic-Violence.pdf>

⁵⁰ CRYER. *So-called "honour crimes"* - Committee on Equal Opportunities for Women and Men[online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

takovou obhajobu umožňuje, dává pachateli možnost definovat pojem cti. To vede k tomu, že se tento koncept stává ústředním bodem právní argumentace, a to na úkor podstatné skutečnosti, že žena byla obětována násilím a/nebo zavražděna.⁵¹

4.3 Šaría a vraždy ve jménu cti

Šaría má jasné stanovisko k vraždám ve jménu cti, vycházející přímo z výroků Proroka Mohameda. Manžel, který zabije svou ženu nebo jejího milence, se dopustil vraždy jako v jiném případě, i kdyby je přistihl „při činu“. Základ pro tento postoj pramení z Hadithů, výroků Proroka Mohameda. Když se ho zeptali, co se stane, pokud manžel najde svou ženu s jiným mužem, prorok odpověděl, že ho nesmí zabít a nikdo nemůže být potrestán, dokud manžel nepřivede čtyři svědky, kteří čin viděli. Korán dále stanovuje konkrétní postup pro manžely nebo manželky, kteří podezřívají nevěru, a také pro ty, kteří svého partnera přistihnou s někým jiným, ale nemají svědky. Oba manželé se mají dostavit před soudce a obviňující strana musí pětkrát přísahat Bohu, že její obvinění je pravdivé. Pokud obviněný poté pětkrát přísáhne Bohu, že je nevinný, nikdo není potrestán, ale manželství se rozvede.⁵²

⁵¹ CRYER. *So-called "honour crimes" - Committee on Equal Opportunities for Women and Men*[online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

⁵² MOGAHED, Dalia, Tesneem ALKIEK a Jonathan BROWN. *ISLAM AND VIOLENCE AGAINST WOMEN: A Critical Look at Domestic Violence and Honor Killings in the Muslim community*. [online]. 2017 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://yaqeeninstitute.org/wp-content/uploads/2017/05/Domestic-Violence.pdf>

5. Příčinné faktory zabití ze cti

Vražda ženy ze cti spáchaná mužským příbuzným není individuálním násilným činem, ale kolektivním, plánovaným, sociologicky předvídatelným a společensky schváleným činem ze strany mužů i žen v dané rodině a komunitě.⁵³

Vraždy ze cti se pravděpodobně stávají častějšími v dobách ekonomické krize, konfliktů, nebo když jsou ohroženy tradiční patriarchální hodnoty. To se může dít například v případě, že se menšinové komunity, kde jsou vraždy ze cti tolerovány, dostanou do kontaktu s většinovou společností, která nesdílí stejné názory na genderové role.

Žena v přistěhovalecké komunitě, které hrozí vražda ze cti ze strany její rodiny, je obvykle diskriminována nejen na základě pohlaví, ale může se setkat i s dalšími předsudky, jako jsou etnické, rasové a genderové.⁵⁴

Za ztrátu rodinné cti je na prvním místě považováno porušení ženské cudnosti a věrnosti, a to i v případě, že k němu došlo v důsledku znásilnění nebo sexuálního napadení. Sexuální ctnost ženy je silně spojena s postavením a prestiží rodiny v rámci dané komunity. Aby bylo postavení rodiny chráněno, musí být žena, o níž se předpokládá, že se takto provinila, potrestána. V takových případech může být vražda považována za legitimní prostředek ochrany cti.

V tomto kontextu jsou násilní muži vnímáni jako oběti okolností, zatímco ženy, které byly vystaveny násilí, jsou představovány jako ty, které si zneužití nebo smrt zavinily samy. Podle toho rodiny mnoha obětí veřejně nevyjadřují lítost nebo zármutek, ale odsuzují oběť za zradu rodiny. Mužská čest je vnímána jako komplexní koncept, který může být dotčen nejen přímými urážkami, výhrůžkami,

⁵³ HAILÉ, Jane. *Policy Department External Policies - HONOUR KILLING ITS CAUSES & CONSEQUENCES: SUGGESTED STRATEGIES FOR THE EUROPEAN PARLIAMENT* [online]. 2007 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/385527/EXPO-JOIN_ET\(2007\)385527_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/385527/EXPO-JOIN_ET(2007)385527_EN.pdf), s. 8.

⁵⁴ HAILÉ, Jane. *Policy Department External Policies - HONOUR KILLING ITS CAUSES & CONSEQUENCES: SUGGESTED STRATEGIES FOR THE EUROPEAN PARLIAMENT* [online]. 2007 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/385527/EXPO-JOIN_ET\(2007\)385527_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/385527/EXPO-JOIN_ET(2007)385527_EN.pdf), s. 3

nebo zpochybněním jeho charakteru, ale i chováním žen v jeho blízkosti. Schopnost muže kontrolovat a chránit ženy v jeho životě je vnímána jako důležitý ukazatel jeho cti a mužnosti.

Společnost od žen očekává, že si zachovají vlastní čest a čest své rodiny. Toho dosahují zodpovědným chováním, které zahrnuje úctu, věrnost, skromnost a cudnost. Kontrolu nad ženským chováním obvykle drží ženy s vyšším postavením v rodině, jako jsou matky a tchyně. Tyto ženy pak hrají klíčovou roli v stigmatizaci dívek a žen, které se neřídí striktními genderovými normami daného kodexu cti. Vraždy žen ve jménu cti jsou tak předurčeny sociokulturním systémem genderových norem, jehož cílem je posílit patriarchální hodnoty.⁵⁵

V případě „nemorálního chování“ ženy se může jednat o manželskou nevěru, odmítnutí vynuceného nebo dohodnutého manželství, požadování rozvodu, flirtování s muži nebo přijímání jejich telefonátů, nepodání jídla včas nebo znásilnění.⁵⁶ Dále například vztah neschválený rodinou, užívání alkoholu a drog, nevhodné oblečení, homosexualita a útěk z domova.⁵⁷ Stačí o pouhé obvinění z těchto činů. U znásilnění žena dělá ostudu komunitě a zneuctívá svou rodinu stejně jako v případě dobrovolného sexuálního vztahu.⁵⁸

I když se někteří členové rodiny zdráhají spáchat vraždu ze cti, čelí silnému nátlaku ze strany okolí. Sousedé, příbuzní a další je odrazují od soucitu s napadenou či znásilněnou ženou a nutí je ji potrestat. Oběť je vnímána jako hanba a rodina se jí snaží „odmítnout“, aby si udržela svůj status ve společnosti. Tyto tragédie lze přičíst zásadní chybě společenského systému, který nutí velkou část

⁵⁵ GILL, Aisha K.; STRANGE, Carolyn a ROBERTS, Karl Anton. *"Honour" killing and violence: theory, policy and practice*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-28955-1, s. 5-6.

⁵⁶ CRYER. *So-called "honour crimes" - Committee on Equal Opportunities for Women and Men*[online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

⁵⁷ SADOWA, Katarzyna. *"Honour" Killings in Europe as an Effect of Migration Process - Perspective for Poland*. [online]. International Letters of Social and Humanistic Sciences. 2015, roč. 58, s. 83-90 [cit. 2024-02-20]. ISSN 2300-2697. Dostupné z: <https://doi.org/10.18052/www.scipress.com/ILSHS.58.83>, s. 84.

⁵⁸ CRYER. *So-called "honour crimes" - Committee on Equal Opportunities for Women and Men*[online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

mužů nahlížet na ženy patriarchálně již od útlého věku a s přibývajícím věkem postupně upevňuje oprávněnost vraždy ze cti.⁵⁹

Čest bývá vždy prožívána otevřeně před ostatními lidmi. V zemích, kde k vraždám ze cti dochází pravidelně, pachatelé, kteří jsou zatčeni, často hrdě vystavují svá pouta, protože mnozí věří, že zabíjení pro individuální nebo kolektivní čest je hrdinství. V jiných případech muži tvrdí, že jejich činy byly impulzivní, vyvolané vztekem nad údajným porušením převládajícího kodexu cti obětí. Oba typy reakcí nenacházejí sklon k násilí u mužů jako takových, ale spíše v kulturně konstituovaných způsobech „být mužem“, které spojují mužnost s povolenými akty agrese. Takové chování je považováno spíše za ctnostné než za nemужné, protože potvrzuje schopnost muže vykonávat kontrolu nad svými ženskými příbuznými.⁶⁰

Teorie naznačují, že pouhá příslušnost k určité „skupině“ (např. etnické, náboženské, genderové) automaticky vede k náchylnosti k páchání násilí na základě cti. Existují však důkazy, které tuto myšlenku vyvracejí. Násilí na základě cti není pravidlem v žádném z těchto kontextů a ve skutečnosti tvoří pachatelé jen menšinu v rámci daných skupin.

Kulturní normy, ať už explicitní nebo implicitní, hrají klíčovou roli v utváření chování jedinců. Jsou předávány z generace na generaci prostřednictvím socializace, náboženství, právního systému a politiky. Chování, které je v souladu s těmito normami, je obvykle odměňováno, zatímco chování, které se od nich odchyluje, je trestáno. V kulturách cti se často vyskytuje tichá podpora násilí na základě cti, ať už formou absence sankcí, mírných trestů pro pachatele, nebo dokonce podpory ze strany právního systému. V průběhu života si jedinci internalizují kulturní normy a vytvářejí si vlastní představu o tom, co je vhodné a nevhodné chování.⁶¹

⁵⁹ ALQAHTANI, Sarah M.; ALMUTAIRI, Danah S.; BINAQEEL, Eman A.; ALMUTAIRI, Reema A.; AL-QAHTANI, Reem D. et al. *Honor Killings in the Eastern Mediterranean Region: A Narrative Review* [online]. Healthcare, 2023, roč. 11, č. 1 [cit. 2024-02-15]. ISSN 2227-9032. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/healthcare11010074>

⁶⁰ GILL, Aisha K.; STRANGE, Carolyn a ROBERTS, Karl Anton. *"Honour" killing and violence: theory, policy and practice*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-28955-1, s. 3.

⁶¹ GILL, Aisha K.; STRANGE, Carolyn a ROBERTS, Karl Anton. *"Honour" killing and violence: theory, policy and practice*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-28955-1, s. 71-

Vnímání nečestného chování a reakce na něj jsou v subkulturách silně ovlivněny kulturními hodnotami utvářenými spíše subkulturními normami než právními normami dominantní kultury. Tyto normy se mohly vyvinout v minulosti z historických důvodů, a i po změně společenských podmínek se přenášejí z generace na generaci s novým zdůvodněním. Dokud budou v subkulturách přetrvávat normy inspirující k násilí a dokud se bude předávat vnímání cti vedoucí k násilí, budou se vraždy ze cti vyskytovat i v multikulturních společnostech, navzdory vzájemné interakci, komunikaci a výměně mezi lidmi.⁶²

V komunitách s tradicí vražd ze cti je identita jedince úzce spjata s komunitou, čímž se stává velice obtížné se od ní distancovat. Okolo sebe má člověk pouze ty, pro které ztráta cti vyžaduje násilnou odplatu.⁶³ Některé studie zdůrazňují, že vraždy ze cti v komunitách přistěhovalců v EU můžou souviset s jejich nedostatečnou integrací do hostitelské země. Část přistěhovalců žije v izolovaných komunitách, kde se zachovávají normy a tradice ze země původu. Mladší generace sice bývají integrovanější, ale i přesto se můžou cítit diskriminované a izolované.⁶⁴

73.

⁶² DOĞAN, Recep. *Different Cultural Understandings of Honor That Inspire Killing*. [online]. Homicide Studies. 2014, roč. 18, č. 4, s. 363-388 [cit. 2024-02-15]. ISSN 1088-7679. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1088767914526717>, s. 368-369.

⁶³ DOĞAN, Recep. *Different Cultural Understandings of Honor That Inspire Killing*. [online]. Homicide Studies. 2014, roč. 18, č. 4, s. 363-388 [cit. 2024-02-15]. ISSN 1088-7679. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1088767914526717>, s. 382.

⁶⁴ PRPIC, Martina. *Combating 'honour' crimes in the EU - European Parliamentary Research Service*[online]. 2015 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI\(2015\)573877_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI(2015)573877_EN.pdf)

6. Vraždy ze cti z hlediska bezpečnostních aspektů

Většina hlášených případů takzvaných „zločinů ze cti“ v Evropě se týká muslimských nebo přistěhovaleckých muslimských komunit. Je však důležité zdůraznit, že islám tyto činy nepodporuje a mnoho muslimských autorit je odsoudilo jako nábožensky neopodstatněné. Stát nemůže tolerovat zločiny ze cti, jelikož se jedná o porušení mezinárodně uznávaných ženských práv, za jejichž dodržování je zodpovědný. Z toho důvodu by členské státy Rady Evropy měly upravit své azylové a imigrační politiky tak, aby ženy ohrožené „zločiny ze cti“ mohly získat povolení k pobytu, azyl a ochranu před deportací. Státy by dále měly aktivně podporovat oběti i potenciální oběti, a to formou osobní ochrany, právní pomoci a psychologické rehabilitace.

Nečinnost v boji proti zločinům ze cti se vyskytuje v zemích, kde jsou ospravedlňovány tradicemi a zvyky jak menšiny (např. ve Velké Británii nebo Švédsku) tak většiny (v Libanonu, Pákistánu, Jordánsku).⁶⁵

Zvláštní povaha těchto zločinů, které se často odehrávají v utajení a v rámci rodiny, vede k tomu, že mnoho obětí se bojí ohlásit incident na policii.⁶⁶ To je způsobeno sociokulturními faktory, které ospravedlňují vraždy ze cti.⁶⁷ Hlášení těchto případů může být pro oběti velmi obtížné a stresující a mohou mít pocit, že by to mohlo vést k dalšímu násilí. Systém trestního soudnictví a další podpůrné služby musí podniknout kroky k překonání těchto překážek a k zajištění toho, aby se oběti cítily oprávněny a chráněny.⁶⁸

⁶⁵ CRYER. *So-called "honour crimes" - Committee on Equal Opportunities for Women and Men* [online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

⁶⁶ SIDDIQUE, Haroon. *'Honour-based' offences soared by 81% in last five years - The Guardian* [online]. 2021 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/society/2021/oct/31/honour-based-offences-soared-by-81-in-last-five-years>

⁶⁷ ALQAHTANI, Sarah M.; ALMUTAIRI, Danah S.; BINAQEEL, Eman A.; ALMUTAIRI, Reema A.; AL-QAHTANI, Reem D. et al. *Honor Killings in the Eastern Mediterranean Region: A Narrative Review* [online]. Healthcare. 2023, roč. 11, č. 1 [cit. 2024-02-15]. ISSN 2227-9032. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/healthcare11010074>

⁶⁸ *UK Parliament - Honour-based abuse will remain hidden unless victim support improves, Women and Equalities Committee warns* [online]. 2023 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://committees.parliament.uk/committee/328/women-and-equalities-committee/news/196559/honourbased-abuse-will-remain-hidden-unless-victim-support-improves->

Vraždy ze cti nejsou jen činem pachatele, ale i spoluúčastí dalších osob. Tyto osoby, ať už vědomě či nevědomě, přispívají k utajení zločinu a znemožňují spravedlnost pro oběť. Mezi ně mohou patřit rodinní příslušníci oběti, členové komunity a v některých zemích i právní a státní orgány. Rodiny a komunity často kryjí vraždy ze cti mlčením. Může za tím stát podpora tohoto činu jako kulturně přijatelného a hrdinského aktu, ale také strach z odplaty. Například v některých kmenových soudech hrozí trest smrti těm, kteří vraždu ze cti ohlásí policii. Mlčení ale není jediným nástrojem spoluúčasti. I právní a vládní orgány v některých zemích přispívají k utajení zločinů tím, že se takovým případům vyhýbají. I když se do vyšetřování zapojí, genderová diskriminace často vede k podpoře pachatele. V některých případech hraje roli i korupce, která dále znevýhodňuje ženy. Nedostatek právních zásahů je patrný z malého počtu zatčených pachatelů.

Dále je velkým problémem nedostatečná informovanost. Informace o výskytu vražd ze cti se příliš neshromažďují a jsou neúplné. Mnoho případů vražd ze cti zůstává neohlášeno například proto, že policie odmítá tyto případy registrovat, a mnoho těchto úmrtí může být nesprávně nahlášeno jako sebevraždy nebo nehody.⁶⁹

Navíc nízké povědomí o problematice zločinů ze cti může vést k tomu, že je nerozpoznají ani školy, sociální služby a v některých případech ani samotná policie.⁷⁰

Shromáždění Výboru pro rovné příležitosti žen a mužů vyjádřilo znepokojení nad nedostatkem informací o „zločinech ze cti“. Kritizuje politiku některých států, které tyto informace nezveřejňují. Shromáždění zdůrazňuje, že zveřejňování veškerých dostupných dat je nezbytné pro efektivní boj proti těmto formám násilí a pro zvyšování povědomí o jejich existenci.⁷¹

women-and-equalities-committee-warns/

⁶⁹ Preliminary Examination of so-called "Honour Killings" in Canada [online]. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/cj-jp/fv-vf/hk-ch/p4.html>

⁷⁰ SIDDIQUE, Haroon. 'Honour-based' offences soared by 81% in last five years - The Guardian [online]. 2021 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/society/2021/oct/31/honour-based-offences-soared-by-81-in-last-five-years>

⁷¹ CRYER. So-called "honour crimes" - Committee on Equal Opportunities for Women and

Ačkoli nejčastějšími oběťmi vražd ze cti bývají dospělá, vdaná ženy, tento fenomén nezná věkové ani genderové hranice. Ohroženi mohou být i svobodní jedinci či muži. Zvýšenému riziku čelí ženy v ekonomicky zranitelné situaci, bez práce, vzdělání nebo žijící v chudobě. Kombinace finanční závislosti, omezeného sociálního zázemí a nedostatečného povědomí o svých právech jim často brání ve zlepšení svého společenského postavení. Obvinění z porušení cti navíc u žen vyvolává extrémní psychické utrpení, které může vést až k sebevraždě, a to i dříve, než dojde k samotné vraždě, kterou mohou vnímat jako nevyhnutelnou.

Za drtivou většinou případů vražd ze cti stojí muž z rodiny oběti, nejčastěji manžel nebo otec, následováni bratry. Pokud je to možné, rodina se snaží vybrat pachatele mladšího 18 let. Tomu nahrává tzv. „syndrom mladého muže“, kdy je soutěživost o čest, postavení a možnost sňatku nejintenzivnější. Pachateli mladšímu 18 let navíc hrozí kratší trest odnětí svobody.

Ačkoli dosud neexistují studie, které by jednoznačně prokázaly nebo vyvrátily přítomnost psychopatologického procesu vedoucího k vraždám ze cti, řada případů naznačuje přítomnost určitých psychopatických rysů u pachatelů. Mezi tyto rysy patří bezohledné nerespektování bezpečnosti žen, neschopnost dodržovat zákony a společenské normy a absence lítosti a výčitek svědomí. Navíc někteří pachatelé zneužívají tradici vražd ze cti k zakrytí jiných motivů pro vraždu, což dále podporuje argument o možném psychopatickém pozadí.⁷²

Vraždy ze cti se vyskytují v komunitách, které čelí dvojímu tlaku:

- Marginalizace: jsou vyloučeny z plného zapojení do státních struktur a procesů, ať už z důvodu politického, ekonomického, či sociálního postavení.
- Stigmatizace: jsou odsuzovány a shazovány majoritní společností, která prosazuje individualistické hodnoty, zatímco v daných komunitách převažuje kolektivismus a důraz na čest.⁷³

Men[online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

⁷² Preliminary Examination of so-called "Honour Killings" in Canada [online]. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/cj-jp/fv-vf/hk-ch/p4.html>

⁷³ HEYDARI, Arash; TEYMOORI, Ali a TRAPPES, Rose. *Honor killing as a dark side of modernity*:

Státní orgány k rozšíření tohoto jevu spíše přispívají, než aby jej kontrolovaly, a to tím, že nedokážou menšinám a malým komunitám zajistit bezpečí. Zjednodušený pohled na boj proti vraždám ze cti, který se zaměřuje pouze na potírání náboženského fundamentalismu a sexismu, nemusí být nejúčinnější cestou. Naopak, takový přístup může vést k negativním důsledkům. Stigmatizace a pocit vyloučení, které mohou vzniknout v důsledku takového přístupu, mohou paradoxně vést k ještě většímu lpění na tradičních kodexech cti uvnitř komunit a k posílení neformálních sociálních kontrol. Sexismus a fundamentalismus jsou sice významnými faktory, ale ne jedinými příčinami vražd ze cti. Ignorování dalších aspektů, jako je systematické vyloučení menšin a jejich stigmatizace, vede k neúplnému řešení problému.⁷⁴

Prevalence, common discourses, and a critical view [online]. Social Science Information. 2021, roč. 60, č. 1, s. 86-106 [cit. 2024-02-21]. ISSN 0539-0184. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0539018421994777>

⁷⁴ HEYDARI, Arash; TEYMOORI, Ali a TRAPPES, Rose. *Honor killing as a dark side of modernity: Prevalence, common discourses, and a critical view* [online]. Social Science Information. 2021, roč. 60, č. 1, s. 86-106 [cit. 2024-02-21]. ISSN 0539-0184. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0539018421994777>

7. Vraždy ze cti u muslimské diaspory v Evropě

Statistiky ukazují, že vraždy ze cti jsou rozšířeným problémem v mnoha zemích světa.⁷⁵ Většina tzv. zločinů ze cti v západoevropských zemích se odehrává v komunitách přistěhovalců. Mnoho přistěhovalkyň a uprchlic v Evropě se cítí izolovaně a odsunuto na okraj společnosti. Často neovládají jazyk země, ve které žijí, jsou zranitelné vůči násilí a zneužívání a nemají přístup k právní nebo státní podpoře. Neznají svá práva a hrozba deportace v případě nedodržení imigračních zákonů jejich situaci ještě zhoršuje.⁷⁶

Fenomén vražd ze cti se v posledních 20-30 letech v Evropě rozšířil, jak uvádí zpráva Evropského výboru pro rovné příležitosti žen a mužů. Dříve se v západních zemích předpokládalo, že k těmto zločinům dochází převážně v asijských, afrických a blízkovýchodních zemích, jakými jsou Pákistán, Afghánistán a Bangladéš. Nicméně v posledních dvaceti letech se ukazuje, že tyto zločiny jsou v Evropě stále častější, zejména ve Francii, Švédsku, Nizozemsku, Německu a Spojeném království.⁷⁷

Statistiky v posledních letech uvádějí, že počet vražd ze cti se ročně pohyboval kolem 10-12 ve Velké Británii, 12 v Německu, 11-14 v Nizozemsku a 5 v Belgii. Skutečný počet obětí ale může být mnohem vyšší, jelikož se mnoho případů utajuje a vydává za nehody nebo sebevraždy. Tato problematika je složitá a statistiky tak nemusí odpovídat realitě. Velitel S. Allen z Oxfordu popsal násilí ze cti jako „masivně“ podhlášené. Celosvětový rozsah vražd ze cti je značně podceňován. Diana Nammi, ředitelka íránské Organizace pro práva kurdských žen (IKWRO), uvádí, že skutečný počet vražd ze cti dosahuje nejméně 20 000,

⁷⁵ HAILÉ, Jane. *Policy Department External Policies - HONOUR KILLING ITS CAUSES & CONSEQUENCES: SUGGESTED STRATEGIES FOR THE EUROPEAN PARLIAMENT* [online]. 2007 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/385527/EXPO-JOIN_ET\(2007\)385527_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/385527/EXPO-JOIN_ET(2007)385527_EN.pdf), s. 3

⁷⁶ CRYER. *So-called "honour crimes" - Committee on Equal Opportunities for Women and Men* [online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

⁷⁷ SADOWA, Katarzyna. *"Honour" Killings in Europe as an Effect of Migration Process - Perspective for Poland*. [online]. International Letters of Social and Humanistic Sciences. 2015, roč. 58, s. 83-90 [cit. 2024-02-20]. ISSN 2300-2697. Dostupné z: <https://doi.org/10.18052/www.scipress.com/ILSHS.58.83>, s. 84-85.

zatímco oficiální číslo je 5 000.

Nejvyšší počet trestných činů „ze cti“ v Evropě je zaznamenán v zemích s významným podílem muslimské menšiny. Vznik tohoto fenoménu v Evropě je důsledkem migračního procesu. Očekávaný nárůst muslimských menšin na Západě v příštích letech by tak mohl vést k nárůstu i trestných činů ze cti. Vzhledem ke všem skutečnostem, které naznačují, že tento fenomén je stále aktuální a rozšiřuje se, je zapotřebí účinných strategií k vymýcení tohoto problému. Zásadní význam má řádná znalost a pochopení problematiky ze strany oficiálních orgánů odpovědných za boj s násilím.⁷⁸

⁷⁸ SADOWA, Katarzyna. *“Honour” Killings in Europe as an Effect of Migration Process - Perspective for Poland*. [online]. International Letters of Social and Humanistic Sciences. 2015, roč. 58, s. 83-90 [cit. 2024-02-20]. ISSN 2300-2697. Dostupné z: <https://doi.org/10.18052/www.scipress.com/ILSHS.58.83>, s. 85.

8. Případy vražd ze cti ve vybraných evropských zemích

8.1 Německo

V Německu bylo v období od 1. 1. 1996 do 18. 7. 2005 na základě informací shromážděných policií 55 případů včetně 22 pokusů o vraždu interpretováno jako vraždy ze cti. Všechny 55 analyzovaných vražd ze cti mělo společný motiv: porušení cti. Příčiny tohoto porušení se však lišily. Většina vražd (30) byla spáchána v důsledku plánovaného nebo faktického odloučení od partnera. V 11 případech byl motivem mimomanželský vztah, ve 4 případech západní životní styl a v 7 případech nepřijatý vztah. Zbývající 3 případy zahrnovaly jiné události, které porušily rodinnou čest.⁷⁹

Nedávná studie organizace na ochranu práv žen Terre des Femmes odhalila znepokojivý nárůst takzvaných vražd ze cti v Německu. Mezi lety 2022 a 2023 se stalo oběťmi pokusu o vraždu ze cti nebo dokončené vraždy celkem 26 lidí.

Studie uvádí, že v posledních dvou letech bylo ve jménu cti zavražděno 12 lidí, z toho 10 žen. Kromě toho došlo k 14 pokusům o vraždu, z nichž 9 se týkalo žen, jak informoval německý deník Welt am Sonntag.

Organizace Terre des Femmes rovněž zdokumentovala 19 případů pokusu o vraždu ze cti nebo dokonané vraždy v roce 2021. Za poslední tři roky tak bylo celkem 45 obětí, z nichž 22 přišlo o život. Ve většině případů se vraždy odehrály v prostředích silně ovlivněných islámem a pachatelé často patří k rodině oběti. Vrahové zabíjejí nejen ženy, ale také muže, které považují za „nelegitimní nové partnery nebo otce nemanželských dětí“, aby „obnovili zhanobenou čest rodiny“.⁸⁰

⁷⁹ ROBBERS, Gerhard. *Forced Marriages and honor killings* [online]. 2008 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET\(2008\)408334_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET(2008)408334_EN.pdf), s. 39.

⁸⁰ EVANGELICAL FOCUS. *12 'honour killings' recorded in Germany in the last two years* [online]. 2024 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://evangelicalfocus.com/europe/25354/12-honour-killings-recoded-in-germany-in-the-last-two-years>

Příklady vražd ze cti v Německu

V roce 1999, 24. listopadu, 34letý Kurd zavraždil sedm členů kurdské rodiny. Následně se před zraky policistů zastřelil. Policie uvedla, že motivem činu byla uražená čest vraha. Rodina totiž odmítla, aby si vrah vzal jejich 19letou dceru za druhou manželku.⁸¹

Hatun Sürücü se narodila v roce 1982 v Berlíně kurdským sunnitským rodičům. Rodina ji v 16 letech vzala ze školy a provdala za bratrance v Turecku. Svého násilnického manžela však opustila a těhotná se vrátila do Berlína. Mladá žena nejprve žila s rodinou, ale i přes velký odpor rodiny se přestěhovala se synem do ubytovny pro svobodné matky. Vrátila se do školy, aby dokončila studium, přestala nosit šátek a začala se učit elektrikářkou. V jejích 23 letech ji jeden z jejích bratrů na berlínské autobusové zastávce třikrát střelil do hlavy.⁸² Soudní záznamy jasně ukazují, že 18letý Ayhan zavraždil Hatun s cílem očistit rodinnou čest. Vzhledem k jeho nízkému věku byl vybrán k provedení činu s nadějí na mírnější trest. Ayhan byl odsouzen k devíti letům ve vazbě pro mladistvé. Obžaloba nebyla schopna prokázat, že starší bratři, Alpaslan a Mutlu, nesli společnou odpovědnost za tento trestný čin.⁸³

Po vraždě Hatun se termín „vražda ze cti“ začal používat i pro několik dalších případů, ke kterým došlo již dříve. Média a politici ho používali k zdůraznění problémů s imigrací a multikulturalismem v Německu. Noviny zdůrazňovaly podobné incidenty a prezentovaly Hatuninu smrt jako šestou „vraždu ze cti“ v Berlíně za rok. Hatunina vražda byla zvláště šokující, protože se odehrála na veřejnosti (na autobusové zastávce) a oběť byla vnímána jako emancipovaná žena, která se odmítala podříditi patriarchálnímu systému (rozvedla se s manželem vybraným rodinou a chodila s Němcem). Její smrt vyvolala politické debaty o

⁸¹ CRYER. *So-called "honour crimes" - Committee on Equal Opportunities for Women and Men*[online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

⁸² NURTSCH, Ceyda. *Remembering honor killing victim Hatun Sürücü - DW*[online]. 2019 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/a-regular-woman-remembering-honor-killing-victim-hatun-sürücü/a-48671246>

⁸³ ERCAN, Selen A. *Creating and Sustaining Evidence for "Failed Multiculturalism."* [online]. *American Behavioral Scientist*. 2015, roč. 59, č. 6, s. 658-678 [cit. 2024-02-16]. ISSN 0002-7642. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0002764215568988>, s. 7.

integraci migrantů a někteří ji interpretovali jako důsledek „paralelních společností“ a špatné imigrační politiky. I po letech se média a konzervativní politici k Hatuninu tragickému osudu opakovaně vraceli. Prezentovali ho jako „neustálé varování“ a „fatální hrozbu pro liberální ústavu a německý hodnotový systém“. Po roce 2005 se tato problematika stala předmětem politických debat, zvláště v souvislosti s mediálním pokrytím Hatunina případu.⁸⁴

8.2 Belgie

Podobně jako v jiných zemích Evropské unie neexistují v Belgii celkové statistiky o zločinech ze cti. Studie belgické federální policie, předložená belgickému Senátu, zaznamenala 17 případů vražd ze cti v Belgii během 5 let.⁸⁵

Příklad vraždy ze cti v Belgii

Belgický soud odsoudil čtyři členy pákistánské rodiny k trestu odnětí svobody za „vraždu ze cti“ jejich dcery a sestry, studentky práv Sadie Sheikh. Sadia se vzepřela domluvenému sňatku s bratrancem v Pákistánu a utekla z domova. S pomocí přátel, učitelů a centra pro oběti domácího násilí se uchýlila k Belgičanovi Jeanovi. V obavě o svůj život sepsala závěť. Sadia byla 22. října 2007 zastřelena svým bratrem poté, co navštívila svou rodinu, aby urovnala hádku. Porota uznala členy rodiny vinnými v říjnu 2007, odsoudila otce Tarika Mahmooda Sheikha k 25 letům za mřížemi, matku Zahidu Parveen Sariyu k 20 letům, bratra Mudusara k 15 letům a sestru Sariyu k pěti letům. Její rodiče a sestra byli obviněni z napomáhání k vraždě. Otec, matka a sestra popírali účast na vraždě a viní z ní Sadiina bratra Mudusara, který ji údajně zabil v afektu.⁸⁶

⁸⁴ ERCAN, Selen A. *Creating and Sustaining Evidence for “Failed Multiculturalism.”* [online]. American Behavioral Scientist. 2015, roč. 59, č. 6, s. 658-678 [cit. 2024-02-16]. ISSN 0002-7642. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0002764215568988>, s. 7-8.

⁸⁵ ROBBERS, Gerhard. *Forced Marriages and honor killings* [online]. 2008 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET\(2008\)408334_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET(2008)408334_EN.pdf), s. 40.

⁸⁶ *Family jailed for honour killing of Sadia* [online]. 2011 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.smh.com.au/world/family-jailed-for-honour-killing-of-sadia-20111213-1os65.html>

8.3 Švédsko

Švédská národní kriminální policie odhaduje, že každý rok jsou ve Švédsku z důvodů cti zavražděny 2-3 dívky. Mnohem více dívek a mladých žen čelí násilí, útlaku a výhrůžkám ze strany svých rodin a komunit. V roce 2004 Švédské okresní rady odhadly, že 1 500 až 2 000 dívek a mladých žen je vystaveno „násilí ze cti“ a 10-15 % z nich potřebuje ochranu v „chráněném bydlení“.⁸⁷

Násilí a útlak související se ctí jsou v posledních desetiletích ve Švédsku opakovaným tématem politické a sociální práce. Od 1. července 2020 je „čest“ považována za přitěžující okolnost v trestních případech. V § 29 odst. 2 švédského trestního zákoníku se uvádí, že se tak děje, pokud motivem trestného činu bylo zachování nebo obnovení cti osoby, rodiny nebo jiné podobné skupiny a ovlivňuje to posouzení sankce nebo trestu za trestný čin. Vládní návrh zákona uvádí, že trestné činy spojené se ctí jsou porušením lidských práv. V návaznosti na to vláda uvádí, že by měla existovat možnost uložit vyšší trestní hodnotu za trestné činy založené na představách o rodinné cti.⁸⁸

Příklady vražd ze cti ve Švédsku

V roce 2008 policie vyšetřovala tragický pád šestnáctileté dívky z balkonu ve čtvrtém patře. Zjistila, že za její smrtí pravděpodobně stála vražda ze cti. Z činu byli obviněni nevlastní otec a bratr oběti.⁸⁹

V roce 2002 v Uppsale kurdský přistěhovalec zavraždil svou dceru Fadime Sahindal za to, že odmítla domluvený sňatek a měla vztah se Švédem. Její smrt vyvolala otázky ohledně smrti jejího přítele, která byla původně považována za autonehodu. Fadime před smrtí hovořila ve švédském parlamentu o těžkostech,

⁸⁷ ROBBERS, Gerhard. *Forced Marriages and honor killings* [online]. 2008 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET\(2008\)408334_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET(2008)408334_EN.pdf), s. 41.

⁸⁸ OUIS, Pernilla; STAAF, Annika a CINTHIO, Hanna. *“That’s how we were raised.”* [online]. Nordic Journal on Law and Society. 2022, roč. 5, č. 01 [cit. 2024-02-22]. ISSN 2002-7788. Dostupné z: <https://doi.org/10.36368/njolas.v5i01.191>, s. 2.

⁸⁹ ROBBERS, Gerhard. *Forced Marriages and honor killings* [online]. 2008 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET\(2008\)408334_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET(2008)408334_EN.pdf), s. 41.

kterým čelí přistěhovalecké dívky toužící po západním životním stylu. Její otec byl odsouzen k doživotnímu vězení.

V roce 1999 se irácko-kurdská rodina žijící ve Švédsku vrátila do Iráckého Kurdistanu na dovolenou, aby provdala svou devatenáctiletou dceru, která studovala ve Stockholmu, za muže z Iráku. Když se dívka vzepřela a odmítla sňatek, její strýc ji zavraždil.

Ideologie „rodinné cti“ brání integraci kurdských žen do švédské společnosti. Kurdským ženám je zakazováno mít partnery, zatímco jejich bratři tuto svobodu obvykle mají.⁹⁰

8.4 Velká Británie

Statistiky anglických policejních složek ukazují alarmující nárůst zločinů ze cti v posledních letech. Z informací získaných od 28 ze 39 policejních sborů, které reagovaly na žádost o informace (Fol), vyplývá, že počet případů „zločinů ze cti“ – zahrnující znásilnění, vyhrožování smrtí a napadení – se prudce zvýšil. V roce 2016 bylo zaznamenáno 884 případů, zatímco v roce 2020 už to bylo 1 599, což představuje nárůst o 81 %. Odhaduje se, že ve Velké Británii dojde každý rok k 12 až 15 vraždám ze cti.⁹¹

Příklady vražd ze cti ve Velké Británii

Banaz Mahmod byla zavražděna vlastní rodinou poté, co se odhodlala opustit násilnické manželství a navázat vztah s jiným mužem, do kterého se zamilovala. Vraždu zosnovali její otec, strýc a další příbuzní.⁹² 24. ledna 2006 byla Banaz znásilněna a uškrcena v obývacím pokoji svých rodičů Mohamede Hamou,

⁹⁰ CRYER. *So-called "honour crimes" - Committee on Equal Opportunities for Women and Men*[online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

⁹¹ SIDDIQUE, Haroon. *'Honour-based' offences soared by 81% in last five years - The Guardian*[online]. 2021 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/society/2021/oct/31/honour-based-offences-soared-by-81-in-last-five-years>

⁹² SIDDIQUE, Haroon. *'Honour-based' offences soared by 81% in last five years - The Guardian*[online]. 2021 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/society/2021/oct/31/honour-based-offences-soared-by-81-in-last-five-years>

kterého si najal její otec. Její tělo uložili do kufříku a následně zakopali na zahradě. Za její vraždu byl odsouzen její strýc Agha Mahmud a otec Mahmud Babakir Mahmud. Její bratřenci Mohamed Saleh Ali a Omar Hussain, kteří se na vraždě rovněž podíleli, uprchli do Iráku a v roce 2010 byli vydáni k výkonu trestu odnětí svobody v délce nejméně 22 a 21 let.⁹³

V roce 2001 v Manchesteru Faqir Mohammed zavraždil svou 24letou dceru Shahidu Parveen Mohammed. Našel jejího tajného přítele ležet plně oblečeného na její posteli. Popadl svou dceru za hlavu a opakovaně ji bodl do hlavy a břicha. Faqir na svou obhajobu tvrdil, že ho k vraždě dcery vyprovokoval stud. V obhajobě byl obsažen argument, že pan Faqir jednal v souladu se zvyky a tradicemi.⁹⁴

V květnu 1999 byla Pákistánka a její syn odsouzeni k doživotnímu vězení za zabití dcery Rukhsany Naz, britské občanky a matky dvou dětí, která byla tehdy těhotná. Rukhsana byla obviňována ze zahanbení rodiny kvůli mimomanželskému sexuálnímu vztahu. Její bratr ji uškrtil, zatímco ji matka držela na zemi.

V únoru roku 1999 se v Dolní sněmovně britského parlamentu stal předmětem diskuse případ Jacka a Zeny Briggsových, pocházejících z Bradfordu. Případ se týkal mladého páru, který byl nucen čelit perzekuci a hrozbě smrti ze strany Zeniny rodiny. Důvodem jejich pronásledování byl jejich milostný vztah, jelikož Zenina rodina ji zaslíbila k sňatku jinému muži, a to jejímu bratřenci z Pákistánu.⁹⁵

8.5 Polsko

Příklady vražd ze cti v Polsku

Prvním případem je vražda v polském Grudziądzu z listopadu 2014. Podle médií se Kamila s Fehminem B., pocházejícím z Kosova, seznámila v roce 2009. Vznikl

⁹³ GASPAR, Clara. *FAMILY MURDER Who was Banaz Mahmud and how did she die?* [online]. 2020 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.thesun.co.uk/news/12787218/who-banaz-mahmod-cause-of-death/>

⁹⁴ CRYER. *So-called "honour crimes" - Committee on Equal Opportunities for Women and Men* [online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

⁹⁵ CRYER. *So-called "honour crimes" - Committee on Equal Opportunities for Women and Men* [online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>

mezi nimi vztah a Fehmin se za Kamilou přestěhoval do Polska a narodil se jim syn. V roce 2012 se svěřila Kamila rodičům, že Fehmin ji psychicky i fyzicky týrá a jednou jí vyhrožoval nožem. Fehmin odešel do Vídně a následně zpět do Kosova. Kamile však celou dobu vyhrožoval návratem a vraždou za její neposlušnost. V listopadu 2014 byla Kamila nalezena vážně zraněná s mnohačetnými bodnými ranami poblíž garáží. Před svou smrtí 15. listopadu stačila vypovědět, že ji Fehmin napadl nožem. Podařilo se ho zadržet v Krakově 12. listopadu a obvinil z vraždy.

Dalším příkladem vraždy ze cti v Polsku je případ Agnieszky Fojtuch, kterou spáchal Naeem Abbas. Polská žena se zamilovala do pákistánského muže a po svatbě se s ním a jejich třemi dětmi přestěhovala do Pákistánu. Tam se ale stala obětí psychického i fyzického týrání ze strany manžela a jeho rodiny. Po návratu do Polska se Agnieszka snažila získat zpět své děti, které zůstaly v Pákistánu. Byla nucena se živit prostitucí, aby splnila výkupné požadované manželem. I po zaplacení peněz Naeem odmítal děti vydat, a tak se Agnieszka vydala do Pákistánu, odkud se jí s dětmi v roce 2008 podařilo utéct. V roce 2009 byla Agnieszka zavražděna svým manželem Naeemem. Vražda byla brutální a plánovaná. Naeem byl odsouzen k 15 letům vězení, ačkoliv svou vinu nikdy nepřiznal.⁹⁶

8.6 Nizozemsko

V Nizozemsku vzrůstá počet takzvaných „vražd ze cti“, které jsou motivovány pomstou a snahou o očistu rodinné cti. Tyto zločiny zahrnují různé formy násilí, jako je zneužívání, znásilnění, únosy a vraždy.

Národní expertní centrum Honor Related Violence (LEC EGG) ve své výroční zprávě uvádí, že oběťmi vražd ze cti jsou nejčastěji ženy s migračním původem, ať už nizozemské národnosti, nebo cizinky. Centrum LEC EGG spolupracuje s regionálními policejními jednotkami, Imigračním a naturalizačním úřadem (IND) a

⁹⁶ SADOWA, Katarzyna. *“Honour” Killings in Europe as an Effect of Migration Process - Perspective for Poland*. [online]. International Letters of Social and Humanistic Sciences. 2015, roč. 58, s. 83-90 [cit. 2024-02-20]. ISSN 2300-2697. Dostupné z: <https://doi.org/10.18052/www.scipress.com/ILSHS.58.83>, s. 87-88.

institucemi, které poskytují obětem pomoc a ochranu. Zpráva zdůrazňuje alarmující trend nárůstu vražd ze cti a nutnost komplexního přístupu k prevenci a řešení tohoto typu násilí. Centrum LEC EGG hraje klíčovou roli v koordinaci a spolupráci s relevantními institucemi a v poskytování podpory obětem a jejich rodinám.

Oběti jsou většinou Nizozemci s tureckým, marockým, iráckým nebo afghánským původem. V roce 2013 došlo ve 20 případech, na kterých se centrum podílelo, k smrtící pomstě, a to buď vraždou, zabitím nebo sebevraždou. V roce 2012 bylo takto zabito 15 lidí a v roce 2011 devět.⁹⁷

⁹⁷ *Honor Killings on the Rise in Netherlands* [online]. [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <http://hbv-awareness.com/honor-killings-on-the-rise-in-netherlands/>

9. Efektivní řešení problematiky vražd ze cti v Evropě

9.1 Nutnost vzdělávání a informovanosti pro efektivní pomoc

Úřady a zaměstnanci ze sociálních služeb musí být patřičně vybaveni k rozpoznávání a řešení případů tzv. vražd ze cti. Policisté zabývající se domácím násilím na ženách by měli mít hlubší znalosti specifických rysů tohoto fenoménu, konkrétně pečlivého plánování a často i zapojení dalších členů rodiny.⁹⁸

Výbor pro ženy a rovnost vyzývá k rozšíření školení pro zasahující pracovníky, aby dokázali lépe rozpoznat známky násilí založeného na cti, a k výraznému zlepšení sběru dat o tomto typu násilí, které by poskytlo informace k efektivnějším preventivním strategiím. Předsedkyně výboru Rt Hon Caroline Nokes uvedla, že lepší školení pro policii, školy, zdravotní nebo sociální služby, je nezbytné k boji proti této formě násilí. Je tedy zásadní, aby byl uplatňován standardizovanější přístup ke shromažďování údajů, aby bylo možné lépe porozumět těmto případům.

Policisté by měli mít lepší pokyny, jak zaznamenávat případy násilí ze cti, aby byla zajištěna přesnost a konzistentnost údajů. V současnosti publikované informace poskytují neúplný obrázek o tom, jak rozšířená je tato forma kriminality.⁹⁹

9.2 Podpora ohrožených osob v komunitách s rizikem vražd ze cti

Mnoho obžalovaných v rozhovorech zdůraznilo, že odchod z komunity mohl být jedním ze způsobů, jak vraždě zabránit. Uvedli, že by vraždě mohli zabránit, kdyby se jen přestěhovali na jiné místo. Místní orgány by proto měly být schopny podpořit každou osobu, které hrozí spáchání takového trestného činu, tím, že jí poskytnou

⁹⁸SADOWA, Katarzyna. "Honour" Killings in Europe as an Effect of Migration Process - Perspective for Poland. [online]. International Letters of Social and Humanistic Sciences. 2015, roč. 58, s. 83-90 [cit. 2024-02-20]. ISSN 2300-2697. Dostupné z: <https://doi.org/10.18052/www.scipress.com/ILSHS.58.83>, s. 88.

⁹⁹UK Parliament - Honour-based abuse will remain hidden unless victim support improves, Women and Equalities Committee warns [online]. 2023 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://committees.parliament.uk/committee/328/women-and-equalities-committee/news/196559/honourbased-abuse-will-remain-hidden-unless-victim-support-improves-women-and-equalities-committee-warns/>

finanční pomoc při přestěhování na jiné místo a dají jí k dispozici finanční prostředky do doby, než se v novém prostředí usadí. Dále je nutné decentralizovat dostupné služby, a to především ty, které zajišťují bezpečné bydlení a alternativy k bydlení v rizikové komunitě.¹⁰⁰

Předsedkyně Výboru pro ženy a rovnost, Rt Hon Caroline Nokes, uvedla, že komunity a rodiny hrají klíčovou roli a jsou důležitými zdroji podpory. Ale když se rodina a komunita stanou pachateli, jako je tomu v případech takzvaného násilí ze cti, je pro oběti mimořádně obtížné přijít a vyhledat pomoc. Oběti těchto činů podstupují obrovská rizika při oznamování a často k tomu mají pouze jednu příležitost. Je proto důležité, aby státní orgány byly schopny toto násilí při první příležitosti rozpoznat.¹⁰¹

9.3 Zvýšení míry nahlášení a posílení důvěry v orgány činné v trestním řízení

Myria Böhmeck z organizace Terre des Femmes upozornila, že smrtelné trestné činy, které se dostanou na veřejnost, však představují jen malou část tohoto násilí. Ve většině případů existují také důkazy o předchozím násilí, které trvá již léta a mnohem častěji se odehrává v utajení. Dále dodala, že v mnoha případech se o násilné situaci vědělo, ale nebezpečí se podceňovalo. Postižené osoby potřebují mít možnost být přijaty do jakéhosi programu na ochranu svědků v případě hrozícího nebezpečí.¹⁰²

Valné shromáždění OSN schválilo několik rezolucí zaměřených na prevenci tzv. „zločinů ze cti“ páchaných na ženách. Kromě legislativních změn zdůrazňují i důležitost sociálních a vzdělávacích programů. Do boje proti „zločinům ze cti“ by

¹⁰⁰DOĞAN, Recep. *Different Cultural Understandings of Honor That Inspire Killing*. [online]. Homicide Studies. 2014, roč. 18, č. 4, s. 363-388 [cit. 2024-02-15]. ISSN 1088-7679. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1088767914526717>, s. 382.

¹⁰¹ *UK Parliament - Honour-based abuse will remain hidden unless victim support improves, Women and Equalities Committee warns* [online]. 2023 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://committees.parliament.uk/committee/328/women-and-equalities-committee/news/196559/honourbased-abuse-will-remain-hidden-unless-victim-support-improves-women-and-equalities-committee-warns/>

¹⁰² EVANGELICAL FOCUS. *12 'honour killings' recorded in Germany in the last two years* [online]. 2024 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://evangelicalfocus.com/europe/25354/12-honour-killings-recorded-in-germany-in-the-last-two-years>

se měli zapojit i představitelé veřejného mínění, pedagogové, náboženští vůdci, náčelníci, média a další. Zvyšování povědomí o problematice a podpora aktivit občanské společnosti, která se zaměřuje na pomoc obětem, je klíčové pro dosažení trvalé změny.¹⁰³

9.4 Úmluva CEDAW

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW) hraje klíčovou roli v mezinárodním boji proti zločinům ze cti. Signatářské státy se zavazují k zajištění rovnosti žen před zákonem a jejich rovné právní ochrany. V kontextu zločinů „ze cti“ je důležité, že CEDAW zavazuje státy k transformaci diskriminačních společenských a kulturních vzorců.

Výbor CEDAW apeluje na zavedení legislativy, která by eliminovala obhajobu „cti“ v případech napadení či vraždy ženských členů rodiny. Zločiny „ze cti“ jsou v mnoha zemích vnímány jako beztrestné. Pod tlakem Komise OSN pro lidská práva některé provinilé země v poslední době pozměnily své trestní zákoníky. Praxe ale ukazuje, že ne vždy to vede k požadovanému efektu.¹⁰⁴

9.5 Podpora práv žen na Blízkém východě

Mnoho žen a ženských organizací na Blízkém východě i ve světě, které se věnují odstraňování diskriminace žen, čelí velkým výzvám ze strany současných islámských zákonů a náboženských představitelů. Je pro ně nezbytné, aby do své práce začlenily alternativní výklady textu Koránu.

Vzhledem k tomu, že většina muslimských žen se snaží chovat v souladu s učením islámu, je pochopení náboženství pro muslimské ženy důležité a osvobozující. Programy zaměřené na rovnost žen a mužů musí do všech svých projektů

¹⁰³ PRPIC, Martina. *Combating 'honour' crimes in the EU - European Parliamentary Research Service*[online]. 2015 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI\(2015\)573877_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI(2015)573877_EN.pdf), s. 5.

¹⁰⁴PRPIC, Martina. *Combating 'honour' crimes in the EU - European Parliamentary Research Service*[online]. 2015 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI\(2015\)573877_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI(2015)573877_EN.pdf), s. 4.

zahrnout islámskou feministickou složku a náboženské vzdělávání a podporovat muslimské ženy v jejich snaze znovu se zabývat Koránem.

Národní právní systémy ale budou z různých důvodů pravděpodobně i nadále vstřícné k patriarchálnímu čtení islámu. Sekulární ženy žijící v muslimských zemích navíc nemají v těchto rámcích k dispozici alternativní právní systémy, a proto se musí řídit náboženskými výklady, s nimiž nemusí souhlasit. Postupná změna těchto vícerozměrných patriarchálních systémů proto musí být komplexním úsilím, které zahrnuje feministické přečtení Koránu, sociální a ekonomické změny a právní reformu založenou na zásadách CEDAW. Konečným cílem nakonec musí být prosazování a legalizace plných práv žen jako základních lidských práv.¹⁰⁵

9.6 Mezinárodní rámec pro řešení násilí ze cti, apely na státy a důležitost osvěty

Organizace spojených národů (OSN) aktivně bojuje proti zločinům ze cti a formulovala doporučení pro státy, jak s nimi bojovat. V letech 2000-2004 Valné shromáždění OSN přijalo tři rezoluce, které zavazují státy k vymýcení zločinů páchaných na ženách ve jménu cti. I když nejsou rezoluce vymahatelné, dokumenty o zločinech ze cti se odlišují tím, že výslovně označují „zločiny proti ženám spáchané ve jménu cti“ za problém lidských práv.¹⁰⁶

Zprávy OSN o vraždách ze cti apelují na státy, aby aktivně bojovaly proti tomuto fenoménu. Zahrnuje to vyšetřování zločinů, potrestání pachatelů a zvyšování povědomí o nutnosti prevence a eliminace násilí na ženách ve jménu cti. Zprávy zdůrazňují, že násilí ze cti je primárně zaměřeno na ženy a zdůrazňují důležitost osvěty v boji proti tomuto jevu.

I když mezinárodní rámec pro řešení násilí ze cti představuje významný krok vpřed, jeho efektivita závisí na úsilí jednotlivých států o dodržování svých závazků.

¹⁰⁵ KHARROUB, Tamara. *Five things you need to know about women in Islam: Implications for advancing women's rights in the Middle East* [online]. 2015 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://arabcenterdc.org/resource/five-things-you-need-to-know-about-women-in-islam-implications-for-advancing-womens-rights-in-the-middle-east/>

¹⁰⁶ GILL, Aisha K.; STRANGE, Carolyn a ROBERTS, Karl Anton. *"Honour" killing and violence: theory, policy and practice*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-28955-1, s. 12.

To zahrnuje změny vnitrostátních zákonů a institucionálních opatření, politický závazek k odsuzování a potírání násilí ze cti a dosažení genderové rovnosti a ochrany ženských práv.¹⁰⁷

Rezoluce Parlamentního shromáždění č. 1327 (2003) a 1681 (2009) a doporučení č. 1881 (2009) se zaměřují na problematiku tzv. „zločinů ze cti“. Vyzývají k urychleným krokům a změnám imigračních zákonů tak, aby hrozba těchto zločinů představovala dostatečný důvod pro udělení povolení k pobytu nebo azylu. Dále požadují důsledné prosazování zákonů trestajících tyto činy, vyloučení „cti“ jako polehčující okolnosti nebo obhajoby v trestním řízení, školení relevantních aktérů v této oblasti a posílení zastoupení žen v policejních a justičních orgánech.¹⁰⁸

Řada evropských států podniká kroky proti vraždám ze cti na svém území. Kromě aktivit jednotlivých zemí existují i mezinárodní sítě zaměřené na boj proti tomuto typu zločinu.

Například Švédsko je centrem celoevropského projektu zaměřeného na násilí motivované „ctí“, který je podporován Evropskou unií. Nizozemsko má od roku 2004 Národní platformu proti násilí motivovanému „ctí“, jejímž cílem je výměna informací mezi evropskými zeměmi. Významná opatření v boji proti trestným činům ze cti na svém území přijaly také Belgie a Švédsko. Belgie má národní akční plán proti násilí a Švédsko připravilo akční plán zaměřený na prevenci, podporu obětí, spolupráci mezi zúčastněnými stranami a podporu znalostí a kompetencí.

V Německu je situace různorodější, protože politiku boje proti zločinům ze cti vyvíjejí jednotlivé spolkové země. Nicméně v zemi jsou vysoce aktivní ženské organizace. Ve Francii se od roku 2010 stal prioritou boj proti násilí na ženách, což zahrnuje i zločiny ze cti.¹⁰⁹

¹⁰⁷ GILL, Aisha K.; STRANGE, Carolyn a ROBERTS, Karl Anton. *"Honour" killing and violence: theory, policy and practice*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-28955-1, s. 13.

¹⁰⁸ PRPIC, Martina. Combating 'honour' crimes in the EU - European Parliamentary Research Service[online]. 2015 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI\(2015\)573877_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI(2015)573877_EN.pdf), s. 5.

¹⁰⁹ PRPIC, Martina. *nma*[online]. 2015 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI\(2015\)573877_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI(2015)573877_EN.pdf), s. 7.

Závěr

V důsledku přirozeného přírůstku a nových migračních toků ve všech formách se muslimská populace v Evropské unii rychle rozrůstá. Tím dochází ke změně etnického složení kontinentu a vytváření paralelních společností, v nichž se etnické a náboženské menšiny oddělují od většinové společnosti. Vraždy ze cti v komunitách přistěhovalců mohou souviset s jejich nedostatečnou integrací do hostitelské země. V komunitách s tradicí vražd ze cti je identita jedince úzce spjata s komunitou, čímž se stává velice obtížné od ní distancovat.

Čest je klíčovým konceptem arabské společnosti, který je vnímán jako nadřazený i samotnému životu. Je často spojována s regulací ženské sexuality, s dodržováním společenských norem, tradic a bývá vnímána jako vlastnictví jednotlivého muže. Velká část mužů nahlíží na ženy patriarchálně, což bývá chybou společenského systému, ve kterém se postupně upevňuje oprávněnost vraždy ze cti. Dokud budou v subkulturách přetrvávat normy inspirující k násilí a dokud se bude předávat vnímání cti vedoucí k násilí, budou se vraždy ze cti nadále vyskytovat v multikulturních společnostech.

Nejméně 5000 žen ročně se na celém světě stává obětmi vražd z důvodu cti, ale skutečný rozsah může být mnohem vyšší. K vraždám ze cti dochází obvykle u dospělých vdaných žen, které poskvřily čest rodiny např. otěhotněním mimo manželství, odmítnutím domluveného sňatku, tím, že se staly obětmi znásilnění, užíváním alkoholu, drog, nevhodným oblékáním, útekem z domova nebo západním životním stylem. Riziko násilí se zvyšuje u žen, které jsou ekonomicky zranitelné, nezaměstnané a které mají nedostatečné povědomí o svých právech. Dále u žen, které často neovládají jazyk země a nemají přístup k právní nebo státní podpoře. K vraždě dochází obvykle mužským členem rodiny a jen malé procento žen se přímo podílí na násilí na jiných ženách. Rodina se snaží vybrat pachatele mladšího 18 let, protože mu hrozí kratší trest odnětí svobody. Pachatelé často čelí silnému nátlaku ze strany okolí a jsou nuceni oběť potrestat.

Tyto vraždy jsou kolektivním činem, plánovaným a společensky schváleným ze strany mužů i žen v dané komunitě. Rodiny obvykle na veřejnosti nevyjadřují lítost,

odsuzují oběť za zradu rodiny, zatímco muži bývají často vnímáni jako oběti okolností. Zabíjení pro individuální nebo kolektivní čest je bráno jako hrdinství. Vyskytuje se tichá podpora násilí na základě cti, například formou absence sankcí, mírných trestů pro pachatele nebo podpory ze strany právního systému. Protože se toto násilí odehrává v utajení v rámci rodiny, mnoho obětí se bojí incident nahlásit na policii. Důvodem nízké míry nahlášení bývá také strach z odplaty.

Informace o výskytu vražd ze cti se příliš neshromažďují a jsou neúplné. Mnoho případů také zůstává neohlášeno nebo nesprávně nahlášeno jako sebevraždy nebo nehody. V práci je popsáno několik mediálně známých případů vražd ze cti v Evropě. Důvodem pro výběr těchto případů byla dostupnost informací. Naopak jiné méně známé případy z médií často postrádaly detailnější informace, vyskytovaly se v nich nejasnosti nebo byly špatně evidovány.

Výrazné zlepšení sběru dat o tomto typu násilí je nezbytné k efektivním preventivním strategiím. Dalším klíčovým prvkem je zvyšování povědomí o této problematice a rozšíření školení pro státní orgány, aby dokázaly lépe rozpoznat známky tohoto násilí. Oběti totiž podstupují obrovské riziko při oznamování a často k tomu mají pouze jednu příležitost. V mnoha případech se o násilné situaci vědělo, ale nebezpečí bylo podceňováno. Oběti by měly mít možnost vstoupit do programů na ochranu svědků v případě hrozícího nebezpečí. Dále mnoho pachatelů zdůraznilo, že jedním ze způsobů, jak vraždám ze cti zabránit, je odchod z komunity. Místní orgány by proto měly podpořit každou osobu, které hrozí spáchání tohoto činu například tím, že jí poskytnou finanční pomoc při přestěhování. Státy by měly aktivně bojovat proti tomuto fenoménu. To zahrnuje změny vnitrostátních zákonů a institucionálních opatření, politický závazek k odsuzování násilí ze cti, dosažení genderové rovnosti a ochrany ženských práv.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

- GILL, Aisha K.; STRANGE, Carolyn a ROBERTS, Karl Anton. *"Honour" killing and violence: theory, policy and practice*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-28955-1.
- HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložil Jitka JENÍKOVÁ. V Praze: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-685-1.
- MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Praha: Dingir, 2016. ISBN 978-80-86779-42-3.
- MORAVČÍKOVÁ, Michaela (ed.). *Islam v Európe - právne postavenie a financovanie islamských náboženských organizácií*. Teoretik. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-229-5.
- SCHIRRMACHER, Christine. *Islám a západní společnost*. Přeložil René DRÁPALA. Praha: Návrat domů, 2017. ISBN 978-80-7255-400-3.
- WELCHMAN, Lynn; HOSSAIN, Sara. *'Honour': Crimes, Paradigms, and Violence Against Women*. London and New York: Zed Books, 2005. ISBN 978-1-876756-61-1.

Elektronické zdroje

- ALQAHTANI, Sarah M.; ALMUTAIRI, Danah S.; BINAQEEL, Eman A.; ALMUTAIRI, Reema A.; AL-QAHTANI, Reem D. et al. *Honor Killings in the Eastern Mediterranean Region: A Narrative Review* [online]. Healthcare, 2023, roč. 11, č. 1. [cit. 2024-02-15]. ISSN 2227-9032. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/healthcare11010074>
- CRYER. *So-called "honour crimes" - Committee on Equal Opportunities for Women and Men* [online]. 2003 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=10068&lang=EN>
- DOĞAN, Recep. *Different Cultural Understandings of Honor That Inspire*

Killing [online]. Homicide Studies. 2014, roč. 18, č. 4, s. 363-388 [cit. 2024-02-15]. ISSN 1088-7679. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1088767914526717>

- DOUKI, S.; NACEF, F.; BELHADJ, A.; BOUASKER, A. a GHACHEM, R. *Violence against women in Arab and Islamic countries* [online]. Archives of Women's Mental Health. 2003, roč. 6, č. 3, s. 165-171 [cit. 2024-02-15]. ISSN 1434-1816. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s00737-003-0170-x>
- ERCAN, Selen A. *Creating and Sustaining Evidence for "Failed Multiculturalism."* [online]. American Behavioral Scientist. 2015, roč. 59, č. 6, s. 658-678 [cit. 2024-02-16]. ISSN 0002-7642. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0002764215568988>
- EVANGELICAL FOCUS. *12 'honour killings' recorded in Germany in the last two years* [online]. 2024 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://evangelicalfocus.com/europe/25354/12-honour-killings-recoded-in-germany-in-the-last-two-years>
- *Family jailed for honour killing of Sadia* [online]. 2011 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.smh.com.au/world/family-jailed-for-honour-killing-of-sadia-20111213-1os65.html>
- GASPAR, Clara. *FAMILY MURDER Who was Banaz Mahmood and how did she die?* [online]. 2020 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.thesun.co.uk/news/12787218/who-banaz-mahmod-cause-of-death/>
- GEORGES, Jayson. *Honor and Shame Societies: 9 Keys To Working With Muslims* [online]. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://www.zwemercenter.com/guide/honor-and-shame-9-keys/>
- HAILÉ, Jane. *Policy Department External Policies - HONOUR KILLING ITS CAUSES & CONSEQUENCES: SUGGESTED STRATEGIES FOR THE EUROPEAN PARLIAMENT* [online]. 2007 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/385527/EXPO-JOIN_ET\(2007\)385527_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/385527/EXPO-JOIN_ET(2007)385527_EN.pdf)
- HEYDARI, Arash; TEYMOORI, Ali a TRAPPES, Rose. *Honor killing as a dark side of modernity: Prevalence, common discourses, and a critical view*

[online]. *Social Science Information*, 2021, roč. 60, č. 1, s. 86-106. [cit. 2024-02-21]. ISSN 0539-0184. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0539018421994777>.

- *Honor Killings on the Rise in Netherlands* [online]. [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <http://hbv-awareness.com/honor-killings-on-the-rise-in-netherlands/>
- JAAFAR-MOHAMMAD, Imani a Charlie LEHMANN. *Journal of Law and Practice - Women's Rights in Islam Regarding Marriage and Divorce* [online]. 2011 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://open.mitchellhamline.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1020&context=lawandpractice>
- KERN, Soeren. *Immigration without Assimilation Endangers Europe's Future - Middle East Forum* [online]. 2023 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://www.meforum.org/64941/immigration-without-assimilation-endangers-europe>
- KHADER, Bichara. *Muslims in Europe: The Construction of a "Problem" - OpenMind* [online]. [cit. 2024-02-04]. Dostupné z: <https://www.bbvaopenmind.com/en/articles/muslims-in-europe-the-construction-of-a-problem/>
- KHARROUB, Tamara. *Five things you need to know about women in Islam: Implications for advancing women's rights in the Middle East* [online]. 2015 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://arabcenterdc.org/resource/five-things-you-need-to-know-about-women-in-islam-implications-for-advancing-womens-rights-in-the-middle-east/>
- MEHNAZ, Sanah. *Concepts of 'honour' in Islam and Muslim communities, and their impact on Muslim women: perceptions, praxis and new modalities* [online]. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://ahc.leeds.ac.uk/languages/dir-record/research-projects/1299/concepts-of-honour-in-islam-and-muslim-communities-and-their-impact-on-muslim-women-perceptions-praxis-and-new-modalities>
- MOGAHED, Dalia, Tesneem ALKIEK a Jonathan BROWN. *ISLAM AND VIOLENCE AGAINST WOMEN: A Critical Look at Domestic Violence and*

- Honor Killings in the Muslim community*. [online]. 2017 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://yaqeeninstitute.org/wp-content/uploads/2017/05/Domestic-Violence.pdf>
- NURTSCH, Ceyda. *Remembering honor killing victim Hatun Sürücü - DW* [online]. 2019 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/a-regular-woman-remembering-honor-killing-victim-hatun-sürücü/a-48671246>
 - OUIS, Pernilla; STAAF, Annika a CINTHIO, Hanna. *“That’s how we were raised.”* [online]. *Nordic Journal on Law and Society*, 2022, roč. 5, č. 01. [cit. 2024-02-22]. ISSN 2002-7788. Dostupné z: <https://doi.org/10.36368/njolas.v5i01.191>
 - *Preliminary Examination of so-called "Honour Killings" in Canada* [online]. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/cj-jp/fv-vf/hk-ch/p4.html>
 - PRPIC, Martina. *Combating 'honour' crimes in the EU - European Parliamentary Research Service*[online]. 2015 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI\(2015\)573877_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573877/EPRS_BRI(2015)573877_EN.pdf)
 - ROBBERS, Gerhard. *Forced Marriages and honor killings* [online]. 2008 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET\(2008\)408334_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2008/408334/IPOL-LIBE_ET(2008)408334_EN.pdf)
 - SADOWA, Katarzyna. *“Honour” Killings in Europe as an Effect of Migration Process - Perspective for Poland* [online]. *International Letters of Social and Humanistic Sciences*, 2015, roč. 58, s. 83-90. [cit. 2024-02-20]. ISSN 2300-2697. Dostupné z: <https://doi.org/10.18052/www.scipress.com/ILSHS.58.83>
 - SIDDIQUE, Haroon. *‘Honour-based’ offences soared by 81% in last five years - The Guardian*[online]. 2021 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/society/2021/oct/31/honour-based-offences-soared-by-81-in-last-five-years>

- *The Concept of Honor in Jihadi Culture - ICT* [online]. 2020 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://ict.org.il/the-concept-of-honor-in-jihadi-culture/>
- *UK Parliament - Honour-based abuse will remain hidden unless victim support improves, Women and Equalities Committee warns* [online]. 2023 [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://committees.parliament.uk/committee/328/women-and-equalities-committee/news/196559/honourbased-abuse-will-remain-hidden-unless-victim-support-improves-women-and-equalities-committee-warns/>
- *Ženy v islámské společnosti, projekt Varianty, Člověk v tísni, společnost při ČT, o.p.s.* [online]. 2002 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://old.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/b05cizinci/04/07.pdf>